

For advertisement and donations contact
DEVINDER TOOR 416-902-9372
HARBANS SINGH 416-817-7142
 Email: ppapmg@gmail.com
Om Parkash Sharma
647-891-8500
 Email: omjagraon@yahoo.com
Pro-People Arts Project Media Group
"Sarokaran Di Awaz" Newspaper
 29 Mapleview Ave Brampton
 Ontario
 Canada L6R 1M2
 Email: ppapmg@gmail.com
 Website: www.ppapmg.com

Voice of Social Concerns

ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 210836300

ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼

ਲੋਕ ਪੱਖੀ ਆਰਟਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਮੀਡੀਆ ਗਰੁੱਪ

16 ਨਵੰਬਰ ਤੋਂ 15 ਦਸੰਬਰ 2013

Pro-People Arts Project Media Group
 SAROKARAN DIAWAZ
 29 MAPLEVIEW AVE
 BRAMPTON ONTARIO
 CANADA L6R 1M2
 E-Mail: ppapmg@gmail.com
 www.ppapmg.com
 ਸੰਪਾਦਕੀ ਮੰਡਲ ਦਾ ਛਪੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ।

ਆਓ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਸਮਾਜ ਦੇ ਬਹੁ-ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਪ੍ਰਧਾਨਾਂ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਉਂਕਿ ਸਟੇਟ ਵਿਚ ਵੀ ਬਹੁ-ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਪ੍ਰਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਰੱਖਣ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਈਏ।
 - ਸੰਪਾਦਕ

ਅਜੋਕੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਇਕ ਵੱਡੀ ਤਬਦੀਲੀ ਇਹ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਹਰੇਕ ਕੋਨੇ 'ਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਰਮਾਂ, ਸਭਿਆਚਾਰਾਂ, ਰਹੁ-ਰੀਤਾਂ, ਆਰਥਿਕਤਾਵਾਂ, ਰਾਜਨੀਤੀਆਂ, ਵਿਚਾਰਧਾਰਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਇਕ ਦੂਸਰੇ ਵਿਚ ਘੁਲਮਿਲ ਗਏ ਹਨ। ਅਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਦੀ ਅਜੋਕੀ ਤਾਕਤ ਨੇ ਸੰਚਾਰ ਮਾਧਿਅਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕੰਪਿਊਟਰ, ਮੋਬਾਇਲ, ਇੰਟਰਨੈਟ ਅਤੇ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੀ ਅਜੋਕੀ ਤਕਨੀਕ ਦਾ ਵੱਡਾ ਯੋਗਦਾਨ ਹੈ ਕਿ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਚੰਗੀ ਤੋਂ ਚੰਗੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਬਿਹਤਰ ਤੋਂ ਬਿਹਤਰ ਗਿਆਨ ਇਕ ਹਿੱਸੇ ਤੋਂ ਦੂਸਰੇ ਹਿੱਸੇ ਤੱਕ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਿਰਤੀ ਹੱਥਾਂ ਨੇ ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਸਵਰਗ ਉਸਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਕ ਦੂਸਰੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਚੋਂ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਹਿੱਸੇ ਆਪਸ ਵਿਚੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਦੀ ਪਿਰਤ ਕਈ ਮੁਲਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੰਵਿਧਾਨਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਲਈ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਹਰੇਕ ਮੁਲਕ ਭਾਗੀਦਾਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਸਮਿਆਂ ਦੀ ਇਕ ਨਵੀਂ ਚੁਣੌਤੀ ਇਹ ਖੜ੍ਹੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਅਜਿਹੇ ਸੋਚਣ ਦੇ ਢੰਗ ਮੁਲਕਾਂ ਅੰਦਰ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਜੋ ਅਜੇ ਵੀ ਇਕ ਦੂਸਰੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਮੁਲਕਾਂ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਯੋਗ ਸਥਾਨ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਹੇ। ਲੋੜ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਵਲਗਨਾਂ ਤੋਂ ਉਧਰ ਉਠੀਏ ਅਤੇ ਇਕ ਦੂਸਰੇ ਦੀਆਂ ਇਤਿਹਾਸਕ, ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਰਹੁ-ਰੀਤਾਂ ਅਤੇ ਮੁਲਕਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਚਾਣੀਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰੀਏ। ਇਹ ਸਾਡੇ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਸਰੋਕਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਪਰ ਕਈ ਵਾਰੀ ਆਪਸੀ ਸਾਂਝ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਲਈ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਹਕੂਮਤਾਂ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਵੇਂ ਕਿਸਮ ਦੇ ਪਾੜਾ ਪਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਚਾਣਨਾ ਸਾਡੀ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਇਹ ਇਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਜਿਹੜੀ ਇਸ ਵੇਲੇ ਪਛੜੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦਾ ਤਾਂ ਮਸਲਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪ੍ਰੰਤੂ ਜੇ ਇਹ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਬਹੁ-ਸਭਿਆਚਾਰਾਂ ਵਾਲੇ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀ ਸੋਚ ਉਤਪੰਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਸਮੁੱਚੇ ਸਮਾਜ ਅੰਦਰ ਇਕ ਨਵੇਂ ਕਿਸਮ ਦੀ ਨਾਂਪੱਖੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਲਈ ਆਧਾਰ ਤਿਆਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨਾ, ਉਸ ਨੂੰ ਪਛਾੜਨਾ ਸਾਡੀ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਿਸ਼ਾ ਵੱਲ ਕਦਮ ਪੁੱਟਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਾਰੀਆਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ, ਸਭਿਆਚਾਰਾਂ, ਨਸਲਾਂ, ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ, ਧਰਮਾਂ, ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਧਣ ਫੁੱਲਣ ਲਈ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੌਕਿਆਂ ਲਈ ਅਸੀਂ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਆਪਣੀ ਕਲਮ ਅਤੇ ਆਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਕਿਰਤੀ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦਾ ਦੋਫ਼ਤ ਨਾ ਪਵੇ ਬਲਕਿ ਇਹ ਅਲੱਗ ਅਲੱਗ ਪਹਿਚਾਣਾਂ ਅਤੇ ਅਕੀਦਿਆਂ ਦੇ ਸਮੂਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਜ ਕਰਨ।

6
 On the Question of charter of Quebec "values"

10
 21ਵੀਂ ਸਦੀ 'ਚ ਔਰਤ ਦੀ ਤਰਾਸਦੀ ਤੇ ਮੁਕਤੀ ਦਾ ਸਵਾਲ

12
 'ਯੁੱਗ ਬਦਲਣ ਲਈ ਲੜਨ' ਦੀ ਲੋੜ ਦਾ ਹੋਕਾ ਦੇ ਗਿਆ ਮੇਲਾ ਗ਼ਦਰ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਦਾ

20
 ਗ਼ਦਰ ਲਹਿਰ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਜਗਦੀ ਮਿਸ਼ਾਲ ਸ਼ਹੀਦ ਬਾਬਾ ਭਾਨ ਸਿੰਘ ਸੁਨੇਤ (ਲੁਧਿਆਣਾ) ਦੀ ਯਾਦਗਾਰ

SUPER VISA INSURANCE

PUNJAB INSURANCE INC.

- Life Insurance • Mortgage Insurance
- Critical Illness Insurance • Disability Insurance
- RESP, RRSP

www.punjabinsurance.ca

Sherjang Singh Rana
 416.910.9000

Ravinder Singh Basra
 416.845.6232

ਇਤਿਹਾਸਕ ਪ੍ਰੰਪਰਾਵਾਂ ਜੋ ਕਿ ਲਗਾਤਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਅਸਲ ਵਾਰਿਸ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਲਗਾਤਾਰ ਆਪਣੇ ਵਿਰਸੇ ਵਿੱਚੋਂ ਅਜਿਹੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਲੈਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਸਮਿਆਂ ਨੂੰ ਇਕ ਨਵੇਂ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਸੰਬੋਧਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਸਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਚੁਣੌਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਕੋਈ ਆਪਣੇ ਵਿਰਸੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਰਤਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਲੋੜ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿਰਸੇ ਦੇ ਵਾਰਿਸ ਕੌਣ ਹਨ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਸਲੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਪਹਿਚਾਣਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਤਬਦੀਲੀ ਲਈ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਯਾਦਗਾਰਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਇਕ ਨਵੇਂ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਨਵਾਂ ਰਣਥੇਤਰ ਸਿਰਜਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਪੈਰਾਮ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਲਈ ਨਵੀਂ ਜ਼ਮੀਨ ਤਿਆਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸ਼ਹਾਦਤ ਦੇ ਨਵੇਂ ਅਰਥ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਨਵੀਂ ਕਿਸਮ ਦੀ ਪਿਰਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ

ਉਸ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਤਬਦੀਲੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਸੰਗਾਂ ਦੇ ਰੂਬਰੂ ਹੋਣਾ ਸਾਡੇ ਸਮਿਆਂ ਦੀ ਅਣਸਰਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਲੋੜ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਅਤੀਤ ਦੀਆਂ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪ੍ਰੰਪਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਾਸਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਉਪਰੋਕਤ ਤਸਵੀਰਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹਨ ਪਰ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਸਾਡੇ ਮੰਗਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਖਬਰਦਾਰ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

Village of India
 Restaurant & Sweets
 Tel: 905 - 450 - 3333
 www.villageofindia.ca

*Open 7 days a week *Pur Veg. Authentic Fine Indian Cuisine

PARTY HALL (up to 100 people)
 Party Hall + Catering + Seating
 Arrangement + Sound System + Lighting

*DINE IN *TAKE OUT *CATERING *SWEETS & SNACKS

114 Kennedy Road, South, Brampton, ON L6W 3E7
 (Between Queen / HWY 7 & Steeles)

JGN KITCHENS

Special 20% off Bathroom & Kitchen Design.

Traditional, Transitional & Contemporary.
 Solid Wood Entry Doors
 Wide Variety of Wood, Thermofoil & Laminates.

Tel: 905-828-8009
 www.jgnkitchens.com

3600A Laird Road, Unit-2-4
 Mississauga, ON, L5L 6A6
 Email: info@jgnkitchens.com

Kulwant Singh Pannu
 Sales Representative
 416.276.1566
 k.pannu@hotmail.com

Century 21
 Century 21 Green Realty Inc., Brokerage

Bus: 905.565.9565
 Fax: 905.565.9522
 24 Hour Pager Service
 151 Superior Blvd. Unit 19-21
 Mississauga ON L5T 1L2

AIR MILES
 Rewards of life

REALTOR

MLS

Buy Green, Build Green...Save Environment!!!

Each office is independently owned and operated.
 Trademarks of AIRMILES International Trading B.V.
 used under license by Loyalty Management Group
 Canada Inc. and Century 21 Canada Ltd.
 Partnership

Question on Multiculturalism

La Riposte

On the Question of charter of Quebec “values”

The Parti Québécois government has finally released the details of their proposed “Charter of Quebec Values”. According to the PQ government, the charter is needed to continue the traditions established during the Quiet Revolution of the 1960s, ensuring a proper separation of church and state and defending Quebec society from the dangers of religious indoctrination. However, for many in Quebec, the charter is correctly seen as an attempt to target ethnic and religious minorities for the crisis that plagues Quebec society, and to set one sector of the working class against the other.

Parti Quebecois. Photo: Rémi Prévost. The “Charter of Secularism”, as it has become known, proposes banning most religious symbols from public institutions as well as banning public-sector workers from wearing religious garb — most notably, the hijab, the Muslim head-covering.

Much of the outcry about the charter is over the fact that the Quebec government is not proposing to treat all religions equally. In hypocritical fashion, typical of the PQ, most Christian symbols will remain in public institutions. Bernard Drainville, the minister responsible for Democratic

Institutions and Active Citizenship, said, “The crucifix is there to stay, in the name of history, in the name of heritage.” The cross will remain atop Mont Royal in Montreal and the crucifix will still hang from the walls of the National Assembly. Given the supposed aim of the charter, the cross inside the National Assembly is particularly ironic; it was first hung in the legislature by despotic former premier Maurice Duplessis during the 1930s to symbolize the unity of the Church and of the state! Nor has there been a peep from the provincial government over Jean Tremblay, the mayor of Saguenay, being allowed by the provincial Court of Appeal to open every local council meeting with a Christian prayer. Drainville was caught off-guard when he was asked whether elected officials and courtroom witnesses would continue to swear oaths on the bible; appearing dumbfounded, he answered, “Oh, my God... we’ll get back to you.”

Public support for the PQ has quickly tumbled since their election victory in the fall of 2012. Since being elected, Pauline Marois’ government has reneged on many of its campaign promises. In this past spring’s provincial budget, the PQ put forward the

smallest increase in public spending of any Quebec government in the past 14 years. For this reason, the charter has come as a lifeline for the Marois government, distracting everyone from the PQ’s broken promises and sowing divisions within Quebec society.

This all just shows that this debate has nothing to do with secularism or the separation of church and state; instead, the PQ is playing a political game of identity politics to divide workers and get votes in a manner similar to the rise of the ADQ in 2007. The immediate effect has been a boost for the PQ to their highest level of support since the election last September, most of it coming from rural Quebec. After free-falling in the polls due to their continuation of the austerity program of the previous Liberal government, the PQ is now within just a few points of the Liberals.

The news is not all good for the PQ government. Since the charter’s release, it has sparked a massive backlash, most particularly in the multicultural metropolis of Montreal. In the course of just two days, over 12,000 people signed a petition against the charter, and as many as 50,000 people came out to demonstrate against the charter on 14th September in

The Quebec government tabled Bill 60, its secular charter that outlines bans on overt religious symbols and accommodation guidelines

Montreal. As the finer points of the charter have been revealed, overall support for the charter has dropped from 57% to 43%, with 42% across Quebec opposed to it. Opposition to the charter is much higher in the province’s two largest cities, with almost 60% opposing the government’s document in both Montreal and Quebec City. Hundreds of community groups have come out against the charter, as well as the vast majority of municipal and federal politicians in Montreal.

We have even started to see the first splits emerge from within the nationalist movement itself; federal Member of Parliament Maria Mourani was expelled from the Bloc Québécois’ caucus after publicly opposing the charter, reducing the BQ to just three seats in the House of Commons.

The PQ’s machinations have also released some of the more extreme elements in Quebec society into lashing out at the Muslim community. In the northern city of

ALLOWED: Small religious symbols

BANNED: “Overt and conspicuous” symbols

SOURCE: GOVERNMENT OF QUEBEC

SIKH LEHAR CENTER
 Mission: To organize and provide religious, social and educational programs for the awareness and enhancement of society as a whole based on the universal message of Guru Granth Sahib
 79 Bramsteele Rd. Tel: (905) 451-3335
 Brampton, ON L6W 3K6 Fax: (905) 451-2335
 www.sikhlehar.com info@sikhlehar.com

PAPPU
 Sweets & Catering
 470 Chrysler Drive
 Unit #25
 Jaipur Chrysler Centre
 Brampton, ON L6S 0C1

Saguenay, a mosque was defiled after its walls were splashed with pig's blood. All over the province, there have been a number of reports of Muslim women being harassed and demonized for wearing the hijab. This persecution of other religions has even been amplified by comments made by provincial MNAs. Pauline Marois, herself, has said that wearing a hijab is a "form of submission", and she fears that daycare workers in positions of authority could incite children to practice religion.

Although opposition to the charter is quickly mounting, the PQ is still ahead from where it was before the debate began. Overall, the PQ is up in the polls by six percentage points and overall satisfaction with the government has gone up by 10 points.

The PQ's attempts to divide the working class are having a certain degree of success if we look at the labour movement's reaction to the charter debate. The main teachers' union in Quebec, the Fédération autonome de l'enseignement, which represents 32,000 teachers across the province, has come out against the charter. The union's president, Sylvain Mallette, presented the union's position in an interview: "We won't go on a witch hunt to see who wears a hijab, kipka, or

cross.... We will defend the right of our members to work." On the other hand, Quebec's civil servants' union, which represents 42,000 workers, publicly supports the charter. This unfortunate situation will be used to sow divisions in the workers' movement and distract the public sector unions from uniting to fight the PQ's budgetary squeeze, which is resulting in wage freezes and cuts in the public sector. Furthermore, the Quebec economy has lost 44,400 jobs; by raising the spectre of the charter, the Quebec government has masterfully orchestrated this distraction to hide the fact that the PQ is completely unable to lead us out of the blind alley of the capitalist crisis.

The labour movement needs to remember that the "Quebec values" the Parti Québécois and their big business supporters wish to defend are the ones that come attached with big dollar signs. The so-called "Charter of Quebec Values" is nothing more than a distraction that can divide the movement so that the government's real program of cuts and corporate tax breaks will go ahead unopposed. Marois, herself, has even admitted as much when she said, "I'm very proud of what our team has accomplished for Quebec.... We re-established social peace," in reference to the

PQ's role in subduing the student movement. These are the real values that matter to the Quebec ruling class.

The leadership of Quebec solidaire has, unfortunately, also missed the true aims of the PQ's charter. Instead of highlighting the distraction from the real social crises that face Quebec's workers and young people, QS' public statements have been rather conciliatory towards the charter. Although QS formally disagrees with the charter, they do state in the first line of their website statement, "Québec solidaire welcomes several guidelines proposed by Minister Drainville." Not only is the QS leadership failing to expose the bourgeois roots of the PQ, but they are not doing enough to condemn the discriminatory and divisive policies of the Marois government and the effect this can have on the unity of the Quebec working class. Quebec solidaire needs to clearly show that they are not simply the left rump of the PQ. The same critique can also be levelled at the federal NDP who, up until very recently, had barely mentioned an opinion on the "Charter of Quebec values". At both the provincial and federal level, the Liberals have taken the opportunity to wrap themselves in the banner of "multiculturalism" in an effort to attract immigrants and working-class anglos who are disgusted by the provincial government's charter and feel marginalized by the government's actions. The refusal by QS and the NDP to adopt a clear class line against the populist and distracting actions of the PQ is giving the Liberals new life in Quebec, particularly in Montreal. Instead of joining QS or the NDP, these workers are joining a party that represents the same class interests as the PQ, and who will continue the assault on their rights and living standards. More than ever, the labour movement, Quebec solidaire, and the NDP need to be putting forward demands that call for the unity of all workers and youth, from across all national lines, against the austerity of the PQ, the Conservatives, and the Liberals.

There is little hope that the charter will ever be fully

implemented in Quebec. Will the Quebec government actually press charges against workers who fail to comply with the charter? If workers refuse to comply, will the government actually fire them? Will the unions simply stand by as the government persecutes its members? And what will happen to municipalities who refuse to comply with the charter, just as Montreal has promised? Even though the charter will ultimately be toothless, it will still have served its purpose as a political stunt — distracting everyone from the PQ's broken promises, distracting workers from the PQ's continuation of the Charest Liberals' austerity, and further dividing (and weakening) the

workers' movement in Quebec.

Although the charter will ultimately have little real effect in Quebec, it is vital that the labour movement raise a campaign that highlights the real aims of the charter. A campaign of mass defiance from the public sector unions would quickly put an end to the PQ's piece of political theatre, revealing its toothlessness to the whole of Quebec society. More importantly, it would aid in showing workers and youth of all nationalities that their enemies are not their class brothers and sisters, but the Quebec bosses who try to take advantage of the divisions in society in order to preserve their dominance over all of us.

Thursday's demonstration against the provincial Liberal government's plan to raise university tuitions by 75 percent over next five years was one of the largest in the history of Montreal.

DYNAMIC TROPHIES & AWARDS

Where We Make Your Winners Shine!

We specialize in:

- ◆ Corporate awards
- ◆ Plaques
- ◆ Trophies
- ◆ Medals
- ◆ Crystal awards
- ◆ Glass awards
- ◆ Recognition products
- ◆ Executive gifts
- ◆ Promotional items

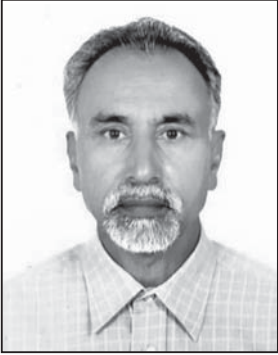
call: Raguhbir Singh or Komal

905.454.2636

224 Rutherford Road South, Suite 1
Brampton, ON L6W 3J6
dynamictrophies@hotmail.com
www.dynamictrophies.ca

ਮੁਖਯੇ ਬੋਲਾਂ
ਦੇ ਖ਼ੂੰਸ਼ੀ

ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਸੰਘਰਸ਼ਸ਼ੀਲ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਦਾਸੀ ਦੇ ਲੋਕ ਸਰੋਕਾਰ

ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ

ਮੁਸਾਫ਼ਰਾਂ ਦੀ ਹੋਵੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਲੇ ਪਾਣੀ ਹੀ ਪਾਣੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਿਆਸ ਬੁਝਾਉਣ ਲਈ ਉਸ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਬੂੰਦ ਵੀ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਉਦਾਸੀ ਦਾ 6 ਨਵੰਬਰ 1986 ਨੂੰ ਹੋਇਆ ਵਿਛੋੜਾ, ਸਰੀਰਕ ਵਿਛੋੜਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਇਨਕਲਾਬੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕਾਵਿ-ਧਾਰਾ ਅੰਦਰ ਅਸਹਿ ਸਦਮਾ, ਖੱਪਾ ਅਤੇ ਅਭੁੱਲ ਯਾਦ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਭਰਪਾਈ ਲਈ ਕਵੀਆਂ ਅੱਗੇ ਆਪਣੀ ਕਲਮ, ਆਪਣੀ ਕਵਿਤਾ, ਆਪਣੇ ਪਾਠਕ ਵਰਗ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਦਰੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਗੰਭੀਰ ਸੰਵਾਦ ਰਚਾਉਣ ਦਾ ਵੇਲਾ ਹੈ। ਡੀਲਕਸ ਜਿਲਦਾਂ ਅੰਦਰ ਸੌ ਦੋ ਸੌ ਕਿਤਾਬ ਛਪਵਾਕੇ, ਪ੍ਰੇਮ-ਸਾਹਿਤ ਮੁਫ਼ਤ ਭੇਟਾ ਕਰਕੇ, ਆਪਣੀ ਹੀ ਪਰਿਕਰਮਾ ਕਰਦੀ ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਉਦਾਸੀ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਪਾਠਕ-ਵਰਗ ਨਾਲ ਕੀ ਸਕੀਰੀ ਬਣਦੀ ਹੈ ਇਸਦਾ ਅਧਿਐਨ ਵੀ ਅੰਤਰ-ਝਾਤ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਕਰਨਾ ਵਕਤ ਦੀ ਤਿਖੀ ਵੰਗਾਰ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਮੌਤ 'ਤੇ ਨਾ ਰੋਇਓ ਮੇਰੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਬਚਾਇਓ ਵਰਗੇ ਚਿੰਤਾ ਦੀ ਬਜਾਏ ਚਿੰਤਨ ਦੀ ਮਹਿਕ ਵੰਡਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਸਿਰਜਕ ਦੇ ਮੁੱਲਵਾਨ ਸੁਨੇਹੇ ਦੀ ਕਿੰਨੀਆਂ ਕੁ ਕਲਮਾਂ ਨੇ ਬਾਂਹ ਫੜੀ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਗੰਭੀਰ ਚਿੰਤਨ ਦਾ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਰੇਤੇ ਦੀ ਮੁੱਠ ਖੰਡ ਨਾਲੋਂ ਮਹਿੰਗੀ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਜਿੱਥੇ 65 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀ 'ਆਜ਼ਾਦੀ' ਹੋ ਜਾਣ ਤੇ ਅਜੇ ਕਮਾਊ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸੰਘ ਵਿੱਚ ਇਕ ਪਿਆਜ਼ ਹੀ ਫਸਕੇ ਰਹਿ ਜਾਏ। ਜਿੱਥੇ ਭੁੱਖ, ਨੰਗ, ਗ਼ਰੀਬੀ, ਕਰਜ਼ੇ, ਬੇਰੁਜ਼ਗ਼ਾਰੀ, ਜਾਤ-ਪਾਤ,

ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਅੱਧਮੋਏ ਜਿਸਮਾਂ 'ਤੇ ਨੱਚਦੀ ਹੋਵੇ ਉਥੇ ਇਕ ਨਹੀਂ ਅਨੇਕਾਂ ਕਲਮਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜਿਹੜੀਆਂ ਉਦਾਸੀ ਦੀ ਕਲਮ ਦੀਆਂ ਗੁਣਾ ਗੁਣਾ ਹੋਣ ਉਦਾਸੀ ਆਪਣੇ ਚੌਗਿਰਦੇ ਦੇ ਸਾਹ ਨਾਲ ਸਾਹ ਲੈਂਦਾ ਸੀ। ਉਸਦੇ ਗੀਤਾਂ, ਉਸਦੀਆਂ ਹੋਕਾਂ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਲੋਕ-ਮੁਹਾਵਰੇ ਨੇ ਨੰਗੇ ਪੈਰਾਂ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂੜੀ ਨੀਂਦ ਤੋਂ ਜਾਗਣ ਲਈ ਵੰਗਾਰਿਆ। ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਵਰਗ ਨੂੰ ਹਲੁਣਿਆਂ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਕੱਚੇ ਕੋਠੇ ਵਿੱਚੋਂ ਉੱਠੀ ਉਸਦੀ ਵਿਦਰੋਹੀ ਲਲਕਾਰ ਨੇ ਰਾਜ ਭਾਗ ਦੇ ਮਹਿਲਾਂ ਨੂੰ ਕਾਂਝਾ ਛੇੜਿਆ। ਭੁੱਖਾਂ ਦੇ ਲਿਤਾੜਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਤਕਦੀਰ ਆਪ ਲਿਖਣ ਲਈ ਉੱਠ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ ਦਾ ਹੋਕਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਦਾਸੀ ਦੀ ਕਲਮ ਆਵਾਜ਼ ਦਿੰਦੀ ਰਹੀ : “ਜਦ ਰੋਟੀ ਤੋਂ ਸੱਖਣੀ ਸੌਂਦੀ ਮਮਤਾ ਪਿਆਰ ਦੀ ਉਸ ਦੀ ਨੀਂਦਰ 'ਤੇ ਸੂਰਜ ਦਾ ਪਹਿਰਾ ਲਾਉਂਦਾ ਹਾਂ।” ਅੱਜ ਲੋਕ-ਸਰੋਕਾਰ ਆਪਣੀ ਜਗ੍ਹਾ ਤੜਕ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਿਹੜੀ ਕਵਿਤਾ ਅੱਜ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਤੰਦ ਫੜਦੀ ਹੈ ਭਵਿੱਖ ਉਸਦਾ ਹੈ। ਜੇ 'ਕਵਿਤਾ' ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਗਹਿਰਾ ਨਾਤਾ ਨਹੀਂ ਜੋੜਨਾ ਤਾਂ ਫਿਰ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕੀ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਜੇ ਉਸ ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਉਹ ਜੈ ਜੈ ਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਉਦਾਸੀ ਦੀਆਂ ਕਾਇਦਾ-ਰੂਪੀ ਕਾਵਿ-ਪੁਸਤਕਾਂ ਹੱਥੋਂ ਹੱਥੀਂ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਸਦੀ ਜਿਲਦਬੰਦੀ ਕਿਹੜੇ ਜਿਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਕੌਣ ਹੈ। ਉਦਾਸੀ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਇਹ ਆਪਣੀ ਤਾਕਤ ਸੀ ਜਿਹੜੀ ਪਾਠਕ ਨਾਲ ਸਿੱਧੀ ਕੁੱਛੀ ਪਾਉਂਦੀ ਸੀ। ਉਦਾਸੀ ਨੂੰ

ਨਾਅਰੇਬਾਜ਼ੀ ਦਾ ਕਵੀ, ਤੱਤਾ ਕਵੀ, ਬਾਗੀ ਕਵੀ, ਦਹਿਸ਼ਤ ਫੈਲਾਉਣ ਵਾਲਾ ਕਵੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹੜੇ ਕਿਹੜੇ ਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਦਾਸੀ ਦੇ ਗੀਤਾਂ ਅੰਦਰ ਕੌਮਲਤਾ ਲਾਜਵਾਬ ਹੈ। ਇਕ ਕਾਵਿ-ਟੋਟਾ ਹੀ ਉਦਾਸੀ ਕਾਵਿ-ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਦੀ ਹੁਹ ਦੇ ਦੀਦਾਰ ਕਰਾਉਂਦਾ ਹੈ: ਜਦ ਸ਼ਾਹਾਂ ਦੀ ਨੀਤ ਦਾ ਕੋਰਾਫਸਲਾ ਉੱਤੇ ਪੈਂਦਾ ਹੈਬੱਲੀਆਂ ਨੂੰ ਘੁੱਟ ਕੇ ਮੈਂ ਚਿੱਕ ਦੀ ਧੁੱਪ ਸੁਕਾਉਂਦਾ ਹਾਂ ਉਦਾਸੀ ਅੰਬਰੋਂ ਉਤਰਿਆ ਕਵੀ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਚੌਗਿਰਦੇ ਦੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ, ਰਾਜਨੀਤਕ, ਆਰਥਕ, ਸਮਾਜਕ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਵਾਤਾਵਰਨ ਨੂੰ ਸੂਖਮਤਾ ਨਾਲ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਨਿੱਕੀ ਉਮਰੇ ਉਸਨੂੰ ਨਾਮਧਾਰੀ ਕੂਕਾ ਲਹਿਰ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਝੰਜੋੜਦਾ ਹੈ। ਜੁਆਨੀ ਦੀ ਦਹਿਲੀਜ਼ 'ਤੇ ਕਦਮ ਧਰਦੇ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦਾ ਜੀਵਨ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਦੇ ਉਹ ਪੰਡਤ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਤੋਂ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਬੌਧਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਪੌੜੀਆਂ ਚੜ੍ਹਦਾ ਜਦੋਂ ਮਾਰਕਸੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੇ ਲੜ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਸੰਸਾਰਕ ਵਰਤਾਰੇ ਨੂੰ ਘੋਖਣ-ਸਮਝਣ ਦੀ ਵਿਗਿਆਨਕ ਜਾਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਕਾਵਿ-ਸ਼ੈਲੀ ਵਿੱਚ ਜਮਾਤੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦਾ ਰੰਗ ਗੁਰੂੜਾ ਕਰਦਾ ਕਾਵਿ-ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਨਵੇਂ ਮੁਕਾਮ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਪਿਛਲ-ਝਾਤ ਮਾਰਦਾ ਹੋਇਆ ਆਪਣੀ ਕਾਵਿ-ਸਿਰਜਣਾ ਪ੍ਰਤੀ ਸਵੈ-ਪੜਚੋਲਵੀ ਝਾਤ ਮਾਰਦਾ ਹੈ। ਉਚੇਰੀ ਪਰਵਾਜ਼ ਭਰਦਾ ਹੈ। ਲੋਕ-ਦੁਸ਼ਮਣ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਬਖੀਏ ਉਧੋੜਦਾ ਹੈ। ਵੰਨ-ਸੁਵੰਨੇ ਹਾਕਮਾਂ ਦੀ ਅੱਖ ਦਾ ਰੋੜ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਇੰਟੈਰਗੇਸ਼ਨ ਸੈਂਟਰਾਂ ਵਿੱਚ ਅਣਮਨੁੱਖੀ ਵਰਿਸ਼ੀਆਨਾ ਕਹਿਰ ਝੱਲਦਾ ਹੈ। ਕਵਿਤਾ ਨੂੰ ਜਬਰ ਦੀ ਭੱਠੀ ਵਿੱਚ ਢਾਲਕੇ ਹੋਰ ਫੌਲਾਦੀ ਬਣਾਉਂਦਾ

ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਕਵੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਮੁਹਾਜਰ 'ਤੇ ਵੀ ਸਰਗਰਮ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਸੰਪੂਰਣ ਵਿਆਸ ਕਰਨਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਹੀ ਗੈਰ-ਵਿਗਿਆਨਕ ਸੋਚ ਦਾ ਮੁਜਾਹਰਾ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਉਦਾਸੀ ਦੇ ਜੀਵਨ-ਸਫ਼ਰ ਦਾ ਮੁਲਅੰਕਣ ਵੀ ਸਾਵੀਂ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਵਿਗਿਆਨਕ ਪਹੁੰਚ ਦੀ ਕਸਵੱਟੀ ਤੇ ਕਰਨਾ ਹੀ ਵਾਜਬ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਉਲਾਰ ਭਰੀ, ਤੰਗ-ਨਜ਼ਰ ਅਤੇ ਇਕ ਪਾਸੜ ਸੋਚ। ਉਦਾਸੀ ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਅਮੁੱਲਾ ਸਰਮਾਇਆ ਹੈ। ਉਦਾਸੀ ਸਾਡੀ ਇਨਕਲਾਬੀ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਸਿਰਨਾਵਾਂ ਹੈ। ਉਦਾਸੀ ਨੂੰ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਕਵਿਤਾ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਤਾਕਤ ਮਾਰ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ। ਉਸਨੂੰ ਦਲਿਤ ਕਵੀ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਲਕਵਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਦਾਸੀ ਇਨਕਲਾਬੀ ਕਵੀ ਹੈ। ਉਹ ਸਭਨਾਂ ਲੁੱਟੇ-ਪੁੱਟੇ ਜਾਂਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੁਕਤੀ ਦੀ ਬੁਲੰਦ ਆਵਾਜ਼ ਹੈ। ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ, ਡਾ. ਟੀ.ਆਰ. ਵਿਨੋਦ, ਸੁਰਿੰਦਰ ਧੰਜਲ ਅਤੇ ਪਾਸ਼ ਵਰਗਿਆਂ ਦੀ ਲਿਖਤੀ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਗਵਾਹ ਹਨ ਕਿ ਉਦਾਸੀ ਦਾ ਸਨਮਾਨਤ ਰੁਤਬਾ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੇ ਜਿਹਾ ਸਥਾਨ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਪਾਸ਼ ਲਿਖਦਾ ਹੈ ਕਿ: “ਉਦਾਸੀ ਵਿਗਿਆਨਕ ਜਾਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਕਾਵਿ-ਸ਼ੈਲੀ ਵਿੱਚ ਜਮਾਤੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦਾ ਰੰਗ ਗੁਰੂੜਾ ਕਰਦਾ ਕਾਵਿ-ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਨਵੇਂ ਮੁਕਾਮ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਪਿਛਲ-ਝਾਤ ਮਾਰਦਾ ਹੋਇਆ ਆਪਣੀ ਕਾਵਿ-ਸਿਰਜਣਾ ਪ੍ਰਤੀ ਸਵੈ-ਪੜਚੋਲਵੀ ਝਾਤ ਮਾਰਦਾ ਹੈ। ਉਚੇਰੀ ਪਰਵਾਜ਼ ਭਰਦਾ ਹੈ। ਲੋਕ-ਦੁਸ਼ਮਣ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਬਖੀਏ ਉਧੋੜਦਾ ਹੈ। ਵੰਨ-ਸੁਵੰਨੇ ਹਾਕਮਾਂ ਦੀ ਅੱਖ ਦਾ ਰੋੜ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਇੰਟੈਰਗੇਸ਼ਨ ਸੈਂਟਰਾਂ ਵਿੱਚ ਅਣਮਨੁੱਖੀ ਵਰਿਸ਼ੀਆਨਾ ਕਹਿਰ ਝੱਲਦਾ ਹੈ। ਕਵਿਤਾ ਨੂੰ ਜਬਰ ਦੀ ਭੱਠੀ ਵਿੱਚ ਢਾਲਕੇ ਹੋਰ ਫੌਲਾਦੀ ਬਣਾਉਂਦਾ

ਤੂੰ ਮਘਦਾ ਰਹੀਂ ਵੇ ਸੂਰਜਾ ਕੰਮੀਆਂ ਦੇ ਵਿਹੜੇ....

ਮਾਂ ਧਰਤੀਏ ਤੇਰੀ ਗੋਦ ਨੂੰ ਚੰਨ ਹੋਰ ਬਬੇਰੇ
ਤੂੰ ਮਘਦਾ ਰਹੀਂ ਵੇ ਸੂਰਜਾ ਕੰਮੀਆਂ ਦੇ ਵਿਹੜੇ

ਜਿੱਥੇ ਤੰਗ ਨਾ ਸਮਝਣ ਤੰਗੀਆਂ ਨੂੰ
ਜਿੱਥੇ ਮਿਲਣ ਅੰਗੂਠੇ ਸੰਘੀਆਂ ਨੂੰ
ਜਿੱਥੇ ਵਾਲ ਤਰਸਦੇ ਕੰਘੀਆਂ ਨੂੰ
ਨੱਕ ਵਗਦੇ, ਅੱਖਾਂ ਚੁੰਨੀਆਂ ਤੇ ਦੰਦ ਕਰੇੜੇ,
ਤੂੰ ਮਘਦਾ ਰਹੀਂ ਵੇ ਸੂਰਜਾ ਕੰਮੀਆਂ ਦੇ ਵਿਹੜੇ

ਜਿੱਥੇ ਰੂਹ ਬਣਗੀ ਇੱਕ ਹਾਵਾ ਹੈ
ਜਿੱਥੇ ਜਿੰਦਗੀ ਇੱਕ ਪਛਤਾਵਾ ਹੈ
ਜਿੱਥੇ ਕੋਦ ਅਣਮ ਦਾ ਲਾਵਾ ਹੈ
ਜਿੱਥੇ ਅਕਲ ਮਸੋਸੀ ਮੁੜ ਪਈ ਖਾ ਰੋਜ਼ ਬਪੇੜੇ
ਤੂੰ ਮਘਦਾ ਰਹੀਂ ਵੇ ਸੂਰਜਾ ਕੰਮੀਆਂ ਦੇ ਵਿਹੜੇ...

ਜਿੱਥੇ ਲੋਕ ਬੜੇ ਮਜ਼ਬੂਰ ਜਿਹੇ
ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਦਿਲ ਤੋਂ ਦੂਰ ਜਿਹੇ
ਤੇ ਭੁੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਮਸ਼ਹੂਰ ਜਿਹੇ
ਜਿੱਥੇ ਮਰ ਕੇ ਚਾਂਡਲ ਜਾਵਦੇ ਹਨ ਭੂਤ ਜਠੇਰੇ
ਤੂੰ ਮਘਦਾ ਰਹੀਂ ਵੇ ਸੂਰਜਾ ਕੰਮੀਆਂ ਦੇ ਵਿਹੜੇ...

ਜਿੱਥੇ ਬੰਦਾ ਜੰਮਦਾ ਸੀਰੀ ਹੈ
ਟਕਿਆਂ ਦੀ ਮੀਰੀ ਪੀਰੀ ਹੈ
ਜਿੱਥੇ ਕਰਜ਼ੇ ਹੇਠ ਪੰਜੀਰੀ ਹੈ
ਬਾਪੂ ਦੇ ਕਰਜ਼ ਦਾ ਸੂਦ ਨੇ ਪੁੱਤ ਜੰਮਦੇ ਜਿਹੜੇ
ਤੂੰ ਮਘਦਾ ਰਹੀਂ ਵੇ ਸੂਰਜਾ ਕੰਮੀਆਂ ਦੇ ਵਿਹੜੇ...

ਜਿੱਥੇ ਹਾਰ ਮੰਨ ਲਈ ਚਾਵਾਂ ਨੇ
ਜਿੱਥੇ ਕੁੱਜ ਘੋਰ ਲਈ ਕਾਵਾਂ ਨੇ
ਜਿੱਥੇ ਅਣਵਿਆਹੀਆਂ ਹੀ ਮਾਵਾਂ ਨੇ
ਜਿੱਥੇ ਧੀਆਂ ਹੋਕੇ ਲੈਂਦੀਆਂ ਅਸਮਾਨ ਜਠੇਰੇ
ਤੂੰ ਮਘਦਾ ਰਹੀਂ ਵੇ ਸੂਰਜਾ ਕੰਮੀਆਂ ਦੇ ਵਿਹੜੇ...

ਜੇ ਸੋਕਾ ਇਹ ਹੀ ਸੜਦੇ ਨੇ
ਜੇ ਡੱਬਾ ਇਹ ਹੀ ਮਰਦੇ ਨੇ
ਸਭ ਕਹਿਰ ਇਹਨਾਂ ਸਿਰ ਵਰਦੇ ਨੇ
ਜਿੱਥੇ ਫ਼ਸਲਾਂ ਨੇ ਛੱਡ ਜਾਂਦੀਆਂ ਅਰਮਾਨ ਤਰੇੜੇ
ਤੂੰ ਮਘਦਾ ਰਹੀਂ ਵੇ ਸੂਰਜਾ ਕੰਮੀਆਂ ਦੇ ਵਿਹੜੇ...

ਜਿੱਥੇ ਰੋਟੀ ਵਿੱਚ ਮਨ ਘੁੱਟਿਆ ਹੈ
ਜਿੱਥੇ ਨੁਰਾ ਦੱਬ ਕੇ ਜੁਟਿਆ ਹੈ
ਜਿੱਥੇ ਗ਼ੈਰਤ ਦਾ ਤਗ ਟੁੱਟਿਆ ਹੈ
ਜਿੱਥੇ ਆ ਕੇ ਵੇਟਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਟਟਵੈਰ ਸਹੇੜੇ
ਤੂੰ ਮਘਦਾ ਰਹੀਂ ਵੇ ਸੂਰਜਾ ਕੰਮੀਆਂ ਦੇ ਵਿਹੜੇ...

ਤੂੰ ਆਪਣਾ ਆਪ ਮਚਾਂਦਾ ਹੈਂ
ਪਰ ਆਪਾ ਹੀ ਰੁਸ਼ਨਾਂਦਾ ਹੈਂ
ਕਿਉਂ ਕੰਮੀਆਂ ਤੋਂ ਸ਼ਰਮਾਂਦਾ ਹੈਂ
ਇਹ ਸਦਾ ਸਦਾ ਨਾ ਰਹਿਣਗੇ ਮੰਦਹਾਲ ਮਰੇੜੇ
ਤੂੰ ਮਘਦਾ ਰਹੀਂ ਵੇ ਸੂਰਜਾ ਕੰਮੀਆਂ ਦੇ ਵਿਹੜੇ...

ਮਾਂ ਧਰਤੀਏ ਤੇਰੀ ਗੋਦ ਨੂੰ ਚੰਨ ਹੋਰ ਬਬੇਰੇ
ਤੂੰ ਮਘਦਾ ਰਹੀਂ ਵੇ ਸੂਰਜਾ ਕੰਮੀਆਂ ਦੇ ਵਿਹੜੇ...

‘ਯੁੱਗ ਬਦਲਣ ਲਈ ਲੜਨ’ ਦੀ ਲੋੜ ਦਾ ਹੋਕਾ ਦੇ ਗਿਆ ਮੇਲਾ ਗ਼ਦਰ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਦਾ

ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ

ਯੁਗਾਂਤਰ ਆਸ਼ਰਮ (ਜਲੰਧਰ)– ‘ਗ਼ਦਰ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਕੋਈ ਰਸਮੀ ਜਾਂ ਰਵਾਇਤੀ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਨਹੀਂ। ਗ਼ਦਰ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਮਨਾਉਣ ਦਾ ਮਕਸਦ ਗ਼ਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਦੀ ਅਜੋਕੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨਾਲ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਾਂਝ ਦੀ ਤੰਦ ਨੂੰ ਹੋਰ ਪੀੜ੍ਹੀ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਗ਼ਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਨੇ ਮੁੜ ਨਹੀਂ ਆਉਣਾ, ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ‘ਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦਿੰਦਿਆਂ, ਜਿੱਤਾਂ ਤੇ ਹਾਰਾਂ ਤੋਂ ਸਬਕ ਸਿਖਦੇ ਹੋਏ ਕੁਰਬਾਨੀ ਭਰੀ ਅਗਵਾਈ ਵਲ ਵਧਣਾ ਪੈਣਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਫ਼ਰਾ ਤਫ਼ਰੀ ਦੇ ਦੌਰ ਵੱਲ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਨਿਤਾਰਾ ਇਸ ਗੱਲ ਨੇ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਬੇਚੈਨੀ ਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਵਰਤਦੀਆਂ ਹਨ।’ ਇਹ ਹੋਕਾ ਗ਼ਦਰ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਮੇਲੇ ਦੇ ਸਿਖਰਲੇ ਦਿਨ ਸੈਂਕੜਿਆਂ ਦੀ ਤਦਾਦ ‘ਚ ਜੁੜੇ ਮੇਲਾ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਨੂੰ ਗ਼ਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਦੇ ਮੇਲੇ ਦੇ ਪਹਿਲੀ ਨਵੰਬਰ ਦੇ ਸਮਾਗਮ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਗੰਧਰਵ ਸੇਨ ਕੋਛੜ ਤੇ ਕਾਮਰੇਡ ਚੈਨ ਸਿੰਘ ਚੈਨ ਨੇ ਦਿੱਤਾ।

ਉਦਘਾਟਨੀ ਸਮਾਰੋਹ ਦੇ ਮੌਕੇ ਝੰਡੇ ਦੀ ਰਸਮ ਅਦਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਾਮਰੇਡ ਗੰਧਰਵ ਸੇਨ ਅਤੇ ਸਮੁੱਚੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਨ। ਰਾਤ ਦੇ ਵੱਡੇ ਸਮਾਗਮ ਮੌਕੇ ‘ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼’ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਜੋ ਕਿ ਗ਼ਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਉਸ ਨੂੰ ਰਿਲੀਜ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਡਾ. ਰਘਬੀਰ ਕੌਰ, ਮਾਸਟਰ ਭਜਨ ਗਿੱਲ ਤੇ ਨਰਬਿੰਦਰ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਟੀਮ।

ਚੈਨ ਸਿੰਘ ਚੈਨ ਨੇ ਦਿੱਤਾ।

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਗੰਧਰਵ ਸੇਨ ਕੋਛੜ ਤੇ ਕਾਮਰੇਡ ਚੈਨ ਸਿੰਘ ਚੈਨ ਨੇ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਗ਼ਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਝੰਡਾ ਝੁਲਾਇਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸੰਬੰਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਗੰਧਰਵ ਸੇਨ ਕੋਛੜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗ਼ਦਰ ਲਹਿਰ ਧਰਮ, ਜਾਤ ਤੇ ਖਿੱਤੇ

ਤੋਂ ਨਿਰਲੇਪ ਲਹਿਰ ਸੀ ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਖ਼ਾਸਾ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਸੀ। ਇਹ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਹੀ ਲਹਿਰ ਸੀ ਸਗੋਂ ਸਾਮਰਾਜ ਵਿਰੋਧੀ ਵੀ ਸੀ। ਕਾਮਰੇਡ ਚੈਨ ਸਿੰਘ ਚੈਨ ਨੇ ਗ਼ਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਉਦੇਸ਼ ਤੇ ਗ਼ਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ

ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਹਕੀਕੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਸੰਗਰਾਮ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਰੋਕ ਸਕਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਵੇਂ ਸੰਗਰਾਮ ਤੇ ਯੁੱਗ ਬਦਲਣ ਲਈ ਜੂਝਣਾ ਦੀ ਗ਼ਦਰੀ ਦੇਸ਼ ਭਗਤਾਂ ਨੂੰ ਸੱਚੀ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਯਾਦਗਾਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਜਨਰਲ

ਸਕੱਤਰ ਡਾ ਰਘਵੀਰ ਕੌਰ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜੀ ਆਇਆਂ ਕਿਹਾ ਤੇ ਮੇਲੇ ਦੀ ਕਵਰੇਜ਼ ਲਈ ਪ੍ਰਿੰਟ ਅਤੇ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਮੀਡੀਆ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਡੀਏਵੀ ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲ ਬਿਗਲਾ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਬੈਂਡ ਦੀਆਂ ਧੁੰਨਾਂ ‘ਤੇ (ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 15 ‘ਤੇ)

AVTAR SINGH KAMBOJ
Real Estate Representative
Dir: 416-319-9830
Email: akamboj@trebnet.com

Sutton
Residential, Commercial & Investment
SUTTON-ROYAL REALTY BROKERAGE
INDEPENDENTLY OWNED AND OPERATED
45 Woodbine Downs Blvd., #3
Toronto, Ontario M9W 6N5
Bus: 416-748-7900 Fax: 416-674-1682

STARLANE PAINTING
Residential • Commercial • Industrial

- Hotel • Motel • Exterior
- Interior • Spray Painting
- Office Painting • Drywall Fixing

ਘਰ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਹੋਵੇ ਦੁਕਾਨ ਅਸੀਂ ਵਧਾਈਏ ਰੰਗਾਂ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ **ਸ਼ਾਨ**

Call For FREE Estimate
7 Days A Week
ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਧੀਆਂ ਪੇਂਟਿੰਗ ਲਈ 20 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਵਧ ਜਜ਼ਬੇਕਾਰ ਹਰਜੀਤ ਨੂੰ ਕਾਲ ਕਰੋ

416.230.4000 • 647.409.1092
www.STARLANEPAINTING.com

ਹਰਜੀਤ ਧਨੋਆ

GALAXY
Frightline inc.

Hiring Drivers/Owners/Operators

We Offer:

- * Competitive Salary
- * Fuel Cards
- * Late Model Equipment
- * NewPay Package
- * On Site Maintenance Facility
- * Extra Drops and Pickups Paid
- * Guaranteed Miles Per Month
- * Guaranteed Home Time

We Require:

- * 2 Years Experience
- * Clean Current Abstract
- * Ability to Cross Border
- * Positive, Professional Attitude

For:

- * GTA
- * ON-QC
- * ON-MB-AB-BC
- * USA

TEL: 1-877-251-5299
FAX: 416-644-8882
EMAIL: dispatch@galaxyfreightline.com

* 1580 Britannia Road East * Mississauga * ON * L4W 1J2

www.galaxyfreightline.com

ਸਹਾਇਤਾ

ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਮਾਸਿਕ ਪੇਪਰ ਲਈ ਲੋਕਾਂ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਮਾਲੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨੇ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਾਕਿਆ ਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਜਮਹੂਰੀ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਤਰਜਮਾਨੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਪੇਪਰ ਹੈ। ਸੋ ਸਾਲਾ ਗਦਰ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅੰਕ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਮਾਲੀ ਮੱਦਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਸਿਖਰਾਂ ਤੇ ਲਿਜਾਣ ਵਿੱਚ ਮਾਸਟਰ ਭਜਨ ਗਿੱਲ (ਕੈਲਗਰੀ) ਅਤੇ ਰੈਡ ਵਿਲੋ ਸੀਨੀਅਰਜ਼ ਕਲੱਬ ਬਰੈਂਚਟਨ ਵਲੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਅਦਾਰਾ 'ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼' ਵਲੋਂ ਆਰਥਿਕ ਮਦਦ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਤਹਿ ਦਿਲੋਂ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:-

- 1 ਰੋਸ਼ਮ ਸਿੰਘ ਦੁਸਾਂਝ ਸਕੱਤਰ
- ਰੈਡ ਵਿਲੋ ਸੀਨੀਅਰਜ਼ ਕਲੱਬ ਬਰੈਂਚਟਨ \$ 200
- 2 ਮਾਸਟਰ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ \$ 50
- 3 ਮਹਿੰਦਰਜੀਤ ਕੌਰ ਬਾਠ \$ 30
- 4 ਮਾਸਟਰ ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ \$ 20
- 5 ਰਾਜਿੰਦਰ ਪ੍ਰਸਾਦ \$ 20
- 6 ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ \$ 10
- 7 ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਕਾਹਿਲ \$ 20
- 8 ਜਸਮੇਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ \$ 10
- 9 ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ \$ 20

- ਅਤੇ ਰੈਡ ਵਿਲੋ ਸੀਨੀਅਰਜ਼ ਕਲੱਬ ਬਰੈਂਚਟਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ
- 1 ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਧਨੋਆ
  - ਕੇਲੇਫੋਰੀਨਿਆ (ਅਮਰੀਕਾ) \$ 150
  - 2 ਜਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ
  - ਸਪੁੱਤਰ ਲੇਟ ਸ੍ਰੀ ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਲਲਤ \$ 100
  - 3 ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੀ ਜੀ ਏ \$ 250

Velocity Collision

Complete truck - auto body repair & electrical centre

Tel: 905.673.7878

7120 Tranmere Drive Fax: 905.673.7876

Mississauga, ON L5S 1L9 Cell: 416.817.5760

SHARDA WELLNESS CENTER
HOMOEOPATH SHARDA
 President, Homeopathic Medical Council of Canada
 Panel of Doctors, Indian Consulate
(416) 727 9199
 Email: ranvirsharda@gmail.com

7071 Airport Road, Suite 200
 (NORTH EAST CORNER OF AIRPORT & DERRY ROAD
 (GREEN PLAZA), MALTON, MISSISSAUGA ON L4T 4J3

UPPAL TRAVEL A Name You Can Trust.

Complete Worldwide Travel, Visa, Passport & Citizen Photo Services

Tel: 905-676-8200
 Email: uppaltravel@hotmail.com

2857 Derry Rd. E. Mississauga, ON L4T 1A6
 Fax: 905-672-784

Avtar Uppal
 PRESIDENT

LUCKNOW PALACE

UNDER NEW MANAGEMENT

Indian, Pakistani, Gujarati, Sri Lankan & Continental Food

Capacity of 150-750 PEOPLE

Ph: 905-672-5825 Cell: 416-816-3515

BOOK YOUR EVENT NOW

WEDDINGS, RECEPTIONS, ANNIVERSARIES, BIRTHDAY PARTIES
 FUND RAISERS, RELIGIOUS CELEBRATIONS & CORPORATE FUNCTIONS

LUCKNOW PALACE

2360 LUCKNOW DRIVE MISSISSAUGA ON. L5S 1H3

CHERA IMMIGRATION CONSULTANCY SERVICES

22 Years of Service

Sardara Singh Chera
 B.A., M.A.
 Former Member (Commissioner) Of The Immigration And Refugee Board Of Canada
 Commissioner Of Oath
 Regulated Canadian Immigration Consultant
Tel: 905-461-9885
 sschera@rogers.com

Specializing in:

- Appeals
- H&C Cases
- PRRA Appeals
- Sponsorships
- Refugee Claims
- Admissibility Hearings
- Super Visa / Affidavits/ Declarations
- Skilled Workers
- Citizenship Matters
- Work/Study Permits

WE PROVIDE ALL IMMIGRATION AND CITIZENSHIP SERVICES.

2355 Derry Rd. E. Unit # 35 Skyport Corporate Centre Mississauga, ON. L5S 1V6

Brampton Crematorium & Visitation Centre www.BcVc.info

30 Bramwin Court, Brampton, ON, L6T 5A9

ਫਿਊਨਰਲ ਹੋਮ

24/7 Service Available

- * ਸਾਰੀ ਰਸਮ ਇੱਕੋ ਛੱਤ ਹੇਠ ਹੋਵੇਗੀ
- * ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ਾਵਰ ਫਿਊਨਰਲ ਡਾਇਰੈਕਟਰ
- * 27 ਹਜ਼ਾਰ ਸੁਕੇਅਰ ਫੁੱਟ
- * 5 ਵਿਜੀਟੇਸ਼ਨ ਹਾਲ
- * ਵੈਬਕੈਮ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ

Inderjit S. Bal **Tel: 905-458-2222**
 416-666-7655

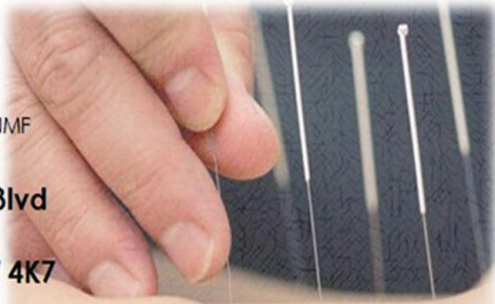
Ideal Acupuncture

CLINIC

Vijay K. Sharma
MD (ACU) OAATCM, WMMF

200 County Court Blvd
Unit A1
Brampton, ON L6W 4K7

Tel: 905.454.1277

avenue
OPTICAL

www.avenueoptical.ca

Vijay K. Sharma
Licensed Optician &
Contact Lens Filter

200 County Court Blvd
Unit A1
Brampton, ON L6W 4K7

905.454.1277

info@avenueoptical.ca

ਇੱਕ ਨਿੱਕਲ ਨਿੱਕਲ ਮਿਸ਼ਰਾਂ ਦੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ, ਸਮਰਿਤ,
ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਮੈਗਜ਼ੀਨਾਂ, ਕਿਤਾਬਾਂ ਅਤੇ ਆਖਬਾਰਾਂ
ਨੂੰ ਆਧੁਨਿਕ ਟਕਨੀਕ ਜਿਸ ਵਿਚ

Graphics Designing, Website Designing,
Website Re-Designing, Newspaper Designing,
Newspaper Daily Updation

BALJINDER ARTS

Baljinder Singh
Mob. 092167-29598

akashdeep.1046@gmail.com

Buy Green, Build Green
...Save Environment

Century 21 Green Realty Inc., Brokerage

Each Office is independently owned and operated

Sohan Mann

Sales Representative

Dir. 416 - 564 - 1699

Off. 905 - 565 - 9565

Fax: 905 - 565 - 9522

Email: sohanmann@hotmail.com

151 Super Blvd. Unit: 19-21, Mississauga, ON, L5T 2L1

RushLube Inc.

Complete Truck Repairs & Truck
Wash with Drive Thru Truck Services

Jaskaranjit Singh (Jas)

TEL: 905 - 453 - 6344

FAX: 905 - 456 - 2065

EMAIL: rushlube@hotmail.com

32 Rutherford Road South
Brampton, ON, L6W 3J1

GILL

Truck & Trailer Repair
and Mobile Service

OPEN 7 DAYS
A WEEK

Cell: 416.312.4707

Tel: 905.458.3455

Fax: 905.458.3456

04 Blair Dr.
Brampton, ON
L6P 2X5

gilltruckandtrailer@yahoo.com

Inderjit Gill

Heavy Duty Truck & Trailer
Mechanic

Metro Immigration

(Division of Metro Legal & Immigration Inc.)

WE GET THINGS
DONE

- *Family Sponsorship *Spousal *Super Visa
- *Visitor Visa *Skilled Workers *Investors *PNP
- *Nannies *Business Applicants *Student Visa
- *Work Permits(LMO) *Appeals

Head Office: 2355 Derry Rd. E *#12Miss. *ON *L5S 1V6

*905-673-1200 *1-800-694-1373 India Office: 98148 66633

*Brampton: 905 794 6003 *Toronto: 416 840 7554

*info@metroimmigration.com

*www.metroimmigration.com *www.metroimmigration.org

Suresh Gupta
Certified Immigration
Practitioner(RCIC)

ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ!... ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ!!... ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ!!!

FOR BEST RATES IN AUTO & HOME INSURANCE

CALL NOW: **PUNJAB INSURANCE**

SEEMA ARSHI

www.punjabinsurance.ca

HARPREET KAUR

ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਲੜਕੀਆਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਲਈ ਉਚੇਚਾ ਕਾਰਜ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਗਮਨਜੀਤ ਕੌਰ ਸ਼ੀ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਕਾਲਜ ਆਫ ਵੂਮੈਨ ਕਰਹਾਲੀ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਨਮਾਨ ਸੰਪਾਦਕੀ ਮੰਡਲ ਵਲੋਂ ਸ੍ਰ. ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਧਰਮ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਡਾ. ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਟਰਾਂਟੋ ਵਿਖੇ ਕਰਦੇ ਹੋਏ। ਅਦਾਰਾ 'ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼' ਲਗਾਤਾਰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਦੇਣ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ ਹੈ ਜੋ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਮਾਜਿਕ ਕਾਰਜਾਂ ਅਤੇ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਦੇ ਸਵਾਲਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਲੀਨ ਹਨ ਉਸ ਕੜੀ ਵਿਚ ਹੀ ਉਪਰੋਕਤ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਯਾਦਗਾਰ ਹਾਲ ਵਿਖੇ ਜਿਥੇ ਹਰ ਸਾਲ ਇਕ ਵਿਲੱਖਣ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸੋਚ ਵਿਕਸਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਉਥੇ ਸੋਚ ਨੂੰ ਹੋਰ ਤਿੱਖਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਤਾਬਾਂ ਅਤੇ ਮੈਗਜ਼ੀਨਾਂ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਅਹਿਮ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਆਪੋ ਆਪਣੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਅਤੇ ਆਪੋ ਆਪਣੀਆਂ ਕਿਤਾਬੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਹਰੇਕ ਅੰਦਰ ਇਕ ਨਵੀਂ ਸੋਚ ਅਤੇ ਬੁੱਧੀ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਟੀਚੇ ਨਾਲ ਵੱਖ ਵੱਖ ਆਏ ਦੂਰ ਦੂਰੇਡੇ ਤੋਂ ਇਨਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਖਿੱਚਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਮਿਸਾਲੀ ਪਿਰਤ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇਕ ਵਿਲੱਖਣ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਬੌਧਿਕ ਤਬਦੀਲੀ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

Pro-People Arts Project Media Group

"To create self-awareness in our community so that we will elude obscurity, devote to unwavering symbolism, and become sponged into a society that benefits us as a whole"

"Demand Identity" and we will become an effective futuristic society.

ਕਾਰਾਂ, ਟਰੱਕਾਂ ਅਤੇ ਘਰਾਂ ਦੀ ਇੰਸੋਰੈਂਸ ਦੇ ਵਧੀਆ ਰੇਟ ਲੈਣ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਹੁਣੇ ਕਾਲ ਕਰੋ
We Deal With More Than 15 Insurance Companies

CAR, HOME & COMMERCIAL INSURANCE PROVIDED BY : BETHEL INSURANCE BROKERS INC.

SHERJANG SINGH RANA

RAVINDER SINGH BASRA

SANDEEP AHUJA

SPECIAL SUPER VISA INSURANCE RATES	PLAN LIMIT	AGE	RATE
	\$100,000 (50 deductible)	41-54	\$1416.20
	55-59	\$1525.70	
	60-64	\$1770.25	
	65-69	\$2299.50	
	70-74	\$2916.35	
	75-79	\$3332.45	
	80-84	\$3832.50	

416-884-9696, 1-888-970-7070

Head Office: 7003 Steeles Ave W., Unit 10, Toronto, M9W 0A2.
 Branch Office: Hwy50 & Hwy 7: 7771 Hwy7, Vaughan, ON, L4L 1A7

Commitment to Excellent Services

Your Financial Expert

- Super Visa Insurance
- Disability Insurance | Life Insurance |
- Critical Illness Insurance | Mortgage Insurance |
- Segregated Funds | RRSP & TFSA | RESP |

Harbans Singh
416-817-7142

Email: dharbans@hotmail.com
 www.numberoneinsurance.ca

‘ਯੁੱਗ ਬਦਲਣ ਲਈ ਲੜਨ’ ਦੀ ਲੋੜ ਦਾ ਹੁਕਾ ਦੇ ਗਿਆ ਮੇਲਾ ਗ਼ਦਰ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਦਾ

(ਸਫ਼ਾ 11 ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਮਾਰਚ ਪਾਸਟ ਕਰਦਿਆਂ ਝੰਡੇ ਨੂੰ ਸਲਾਮੀ ਦਿੱਤੀ।

ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਲਮ ਤੋਂ ਲਿਖਿਆ ਝੰਡੇ ਦਾ ਗੀਤ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉੱਠੋ ਨਵੇਂ ਯੁੱਗ ਵਾਲਾ ਗੀਤ ਗਾ ਦਿਓ ਦਾ ਹੁਕਾ ਦਿੱਤਾ। ਗੀਤ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੰਗਾਰਿਆ ਕਿ ‘ਯੁੱਗ ਬਦਲਣ ਲਈ ਲੜਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ’। ਝੰਡੇ ਦੇ ਗੀਤ ਨੂੰ ਕੰਵਰ ਬਹਾਰ ਤੇ ਨਵਦੀਪ ਧੌਲਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਖਮਲੀ ਆਵਾਜ਼ ਨਾਲ ਬੁਲੰਦੀ ‘ਤੇ ਪਹੁੰਚਾਇਆ। ਹਰਵਿੰਦਰ ਦੀਵਾਨਾ ਤੇ ਰੁਪਿੰਦਰ ਰਾਜੂ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਦੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨਾਂ ‘ਚ 150 ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਗੀਤ ‘ਚ ਚੇਤਨਾ ਕਰ ਕੇਰ ਬਰਨਾਲਾ ਤੇ ਲੋਕ ਰੰਗ ਮੰਚ ਬਿਲਗਾ (ਡਾ. ਮੰਗਤ ਰਾਏ) ਦਰਪਣ ਰੰਗ ਮੰਚ ਸਾਹਨੇਵਾਲ (ਹਰਪੀਤ) ਫੁਲਵਾੜੀ ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲ ਲੋਗੀਆਂ (ਜਗੀਰ ਜੋਸਨ) ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਕੇਂਦਰ (ਖ਼ੁੱਬਜੀਤ) ਮਾਨਵਤਾ ਕਲਾ ਕੇਂਦਰ ਨਗਰ, ਫਿਲੋ (ਜਸਵਿੰਦਰ ਪੱਪੀ) ਦੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨਾਂ ‘ਚ ਆਈਆਂ ਟੀਮਾਂ ਨੇ ਭਾਗ ਲਿਆ। ਝੰਡੇ ਦੇ ਗੀਤ ਨੂੰ ਮਾਰੌਲ ਨੂੰ ਇਨਕਲਾਬੀ ਸਿਖਰਾਂ ‘ਤੇ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿੱਤਾ।

ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਯਾਦਗਾਰ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਗ਼ਦਰ ਦੀ ਗੂੰਜ (ਸੰਪਾਦਕ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ) ਗੀਤ ਚਿਰਾਗਾਂ ਦੇ (ਸੰਪਾਦਕ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ), ਸੋਵੀਅਤ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਯਾਦਗਾਰ ਹਾਲ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਦੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਰਿਲੀਜ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਰਿਲੀਜ਼ ਮੌਕੇ ਕਾਮਰੇਡ ਮੰਗਤ ਰਾਮ ਪਾਸਲਾ, ਦੇਵ ਰਾਜ ਨਈਅਰ, ਡਾ. ਪਰਮਿੰਦਰ, ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਮੀਤ, ਕਾਮਰੇਡ ਪ੍ਰਿਥੀਪਾਲ ਸਿੰਘ ਮਾੜੀਮੇਘਾ, ਹਰਵਿੰਦਰ ਭੰਡਾਲ, ਰਮਿੰਦਰ ਪਟਿਆਲਾ, ਬਲਵੀਰ ਕੌਰ ਭੰਡਾਲ, ਕੁਲਵੰਤ ਸੰਧੂ, ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰ. ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਜਗਰੂਪ, ਸੁਰਿੰਦਰ ਜਲਾਲਦੀਵਾਲ, ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਗਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਦੇਸ਼ ਰਾਜੀ ਫ਼ਾਜ਼ਲੀ ਦੇ ਢਾਡੀ ਜਥੇ ਨੇ ਗ਼ਦਰੀ ਵਾਰਾਂ ਗਾ ਕੇ ਮਾਰੌਲ ਨੂੰ ਜੋਸ਼ ਭਰਿਆ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਡਾ. ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਅਤੇ ਡਾ. ਪਰਮਿੰਦਰ ਨੇ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਗ਼ਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਦੇ ਅਣਛੋਰੇ ਪੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਦਿਆਂ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਇਨਕਲਾਬੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਤੋਂ ਸੋਧ ਲੈਂਦਿਆਂ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਦਾ ਪਿੜ ਮੱਲਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗਾਇਕਾ ਕੰਵਰ ਬਹਾਰ, ਕਵੀਸ਼ਰ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਐਮ.ਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਨੀਰਜ ਕੌਸ਼ਕ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਨਾਟਕ ‘ਆ ਕੇ ਰਹੂ ਬਸੋਤ’ ਮੇਲਾ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ‘ਤੇ ਗਹਿਰੀ ਡਾਪ ਛੱਡ ਗਿਆ। ਬੀਬੀ ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਤੇ ਸਾਥਣਾਂ ਨੇ ਬਲਵੀਰ ਕੌਰ ਵਡਾਲਾ ਦੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨਾ ਹੇਠ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰਕ

ਵੰਗਰੀ ‘ਅਲਾਉਣੀਆਂ’ ਰਾਹੀਂ ਲੋਕ ਮਾਰੂ ਨੀਤੀਆਂ ਦਾ ਪਿੱਟ ਸਿਆਪਾ ਕੀਤਾ। ਮੇਲੇ ਦੀ ਮੁੱਖ ਸਟੇਜ ‘ਤੇ ਬੀਬੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ‘ਅਲਾਉਣੀਆਂ’ ਨੇ ਮੇਲਾ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਨੂੰ ਝੰਜੋੜ ਦਿੱਤਾ।

ਸ਼ਹਿਰ ‘ਚ ਹੋਇਆ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗ਼ਦਰ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਮਾਰਚ

ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਯਾਦਗਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ‘ਚ ਗ਼ਦਰ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਮਾਰਚ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਯਾਦਗਾਰ ਹਾਲ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਕੇ ਸ਼ਹਿਦੀ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਚੌਕ ਪੁੱਜਾ। ਇਸ ਮਾਰਚ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਉਚੇਚੇ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਟ੍ਰਸਟੀ ਕਾਮਰੇਡ ਗੰਪਰਵ ਸੇਨ ਕੋਛੜ ਤੇ ਕਾਮਰੇਡ ਚੈਨ ਸਿੰਘ ਚੈਨ ਸਮੇਤ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਵਿੱਲੋਂ ਉਪ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਗ਼ਦਰ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟਰ ਨੌਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ, ਸਹਾਇਕ ਸਕੱਤਰ ਹਰਵਿੰਦਰ ਭੰਡਾਲ, ਕੋ-ਕੋਆਰਡੀਨੇਟਰ ਗੁਰਮੀਤ, ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਵਿੰਗ ਦੇ ਕਨਵੀਨਰ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸਮੂਹ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰਾਨ ਨੇ ਕੀਤੀ। ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਸਭਕਿੱਸੇ ‘ਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਮੌਕੇ ਹੋਇਆ ਇਹ ਮਾਰਚ ਆਪਣੇ-ਆਪ ‘ਚ ਯਾਦਗਾਰੀ ਹੋ ਨਿਬੜਿਆ। ਇਸ ਮਾਰਚ ‘ਚ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਭੇਡ ਸੌ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ, ਗ਼ਦਰੀ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੁਲਕਾਂ ‘ਚ ਵਸਦੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀਨਿੱਧ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਵਫ਼ਦਾਂ ਨੇ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕੀਤੀ।

ਨਾਟਕਾਂ ਤੇ ਗੀਤਾਂ ਭਰੀ ਰਾਤ ਨੇ ਉਭਾਰੀ ਗ਼ਦਰ ਲਹਿਰ ਦੀ ਪ੍ਰਸੰਗਕਤਾ

ਰਾਤ ਨੂੰ ਭਫਵੇਂ ਸਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਨਾਟਕ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਮੰਚ ਰੰਗ ਮੰਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਅਤੇ ਕੇਵਲ ਧਾਲੀਵਾਲ ਦੇ ਲਿਖੇ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਨਾਟਕ ‘ਅੱਗ ਲਾਉਣੀ ਰਹੀ ਸਮੁੰਦਰਾਂ ‘ਚ ਤਾਰੀਆਂ’ ਨੇ ਗ਼ਦਰ ਲਹਿਰ ‘ਚ ‘ਕਾਮਾਗਾਟਾ ਮਾਰੂ’ ਜਗਜ਼ ਦੀ ਘਟਨਾ ਵੱਲੋਂ ਸਮਾਜਿਕ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਬਾਤ ਪਾਉਂਦਿਆਂ ਅਜੋਕੇ ਸਮੇਂ ‘ਚ ਗ਼ਦਰ ਲਹਿਰ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨਿਆਂ ਦੀ ਸਾਰਥਿਕਤਾ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ। ਅਦਾਕਾਰ ਮੰਚ ਮੁਹਾਲੀ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਅਤੇ ਡਾ. ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਨਾਟਕ ‘ਚਮੁਖੀਆ’ ਨੇ ਅਜੋਕੇ ਸਮੇਂ ‘ਚ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਨਵੇਂ ਇਨਕਲਾਬ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੀਜਾ ਨਾਟਕ ‘ਨਟੀ ਵਿਨੋਦਨੀ’ ਨਾਟਕਕਾਰ ਅਨੀਤਾ ਸਬਦੀਸ਼ ਸੁਚੇਤਕ ਰੰਗਮੰਚ ਮੁਹਾਲੀ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਨਾਟਕ ਨੇ ਜਗੀਰੂ ਸਮਾਜ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਤਬਕਿਆਂ ‘ਚ ਵੀ ਔਰਤ ਦੀ ਤਰਾਸਦੀ ਦੇ ਸੁਆਲ ਨੂੰ ਉਭਾਰਿਆ।

ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਵਾਰੀ ਸੀ ਨਾਟਕ ‘ਮੱਕੜ ਜਾਲ ਤੋਂ ਪਾਰ’ ਦੀ। ਪ੍ਰ. ਅੰਕੁਰ ਸ਼ਰਮਾ ਦੇ ਲਿਖੇ ਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਨਾਟਕ ਮਕੜਜਾਲ ਨੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਜਗਤ ਦੇ ਗਲਬੇ ਦੇ ਦੌਰ ‘ਚ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਬਦਹਾਲ ਹਾਲਤ ਬਿਆਨਦਿਆਂ ਸਮੁੱਚੀ ਮੁਕਤੀ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਰਾਹ ਅਪਨਾਉਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ। ਪ੍ਰ. ਅਜਮੇਰ ਅੱਲਖ ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ ਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਇਸ ਰਾਤ ਦਾ ਆਖਰੀ ਨਾਟਕ ਨੇ ‘ਤੂੰ ਚਰਖਾ ਯੂਕਦਾ ਰੱਖ ਜ਼ਿੰਦੇ’ ਵਿਚ ਬੀਬੀ ਗੁਲਾਬ ਕੌਰ ਦੇ ਗ਼ਦਰ ਲਹਿਰ ‘ਚ ਇਤਿਹਾਸਕ ਯੋਗਦਾਨ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰਦਿਆਂ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਬੰਦ ਖੁਲਾਸੀ ਲਈ ਇਨਕਲਾਬ ਦਾ ਰਾਹ ਪੈਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ। ਗੀਤ ਸੰਗੀਤ ‘ਚ ਜਗਸੀਰ ਜੀਦਾ, ਸੰਗੀਤ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ, ਕੰਵਰ ਬਹਾਰ, ਨਵਦੀਪ ਧੌਲਾ, ਵਿਨੈ ਅਤੇ ਚਾਰੂਲ (ਅਭਿਮਦਾਬਾਦ), ਇਕਬਾਲ ਉਦਾਸੀ ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ (ਬਠਿੰਡਾ) ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ।

ਚੰਗਿਆੜੀ ਲਾਟ ਬਣੇਗੀ ਉਜਾਲਾ

‘ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਜਾਨਾਂ ਵਾਰਨ ਵਾਲੇ ਇਨਕਲਾਬੀਆਂ ਦੀ ਮਿਸਾਲੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦਾ ਮੁੱਲ ਪਾਉਣ ਦੀ ਥਾਂ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ‘ਤੇ ਹਕੂਮਤਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੋਕ ਪੱਖੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਘੱਟ ਰੋਲ ਕੇ ਸਾਮਰਾਜੀ ਤਾਕਤਾਂ ਦੀ ਪੱਖ ਪੁਰਿਆ ਹੈ’ ਇਹ ਰੋਸ ਭਰੇ ਵਿਚਾਰ ਗ਼ਦਰ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਮੇਲੇ ‘ਚ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਪੂਨੇ ਤੋਂ ਆਏ ਸ਼ਹਿਦੀ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਗਣੇਸ਼ ਪਿੰਗਲੇ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ। ਵਰਨਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਗ਼ਦਰ ਲਹਿਰ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ‘ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪੂਨੇ ਦੇ ਜੰਮਪਲ ਪੂਨੇ ਦੇ ਚੇਤਨ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਗਣੇਸ਼ ਪਿੰਗਲੇ ਨੇ ਫੌਜੀ ਡਾਉਣੀਆਂ ‘ਚ ਬਹਾਦਰੀ ਭਰੀ ਸਰਗਰਮੀ ਕੀਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਮਾਰਚ, 1915 ਨੂੰ ਭਾਰੀ ਹਥਿਆਰਾਂ ਸਮੇਤ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ 27 ਸਾਲਾ ਪਿੰਗਲੇ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਨਵੰਬਰ 1915 ਨੂੰ ਸੈਂਟਰਲ ਜੇਲ੍ਹ ਲਾਹੌਰ ਵਿਚ ਫਾਂਸੀ ਚਾੜ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸ਼ਹਿਦੀ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਗਣੇਸ਼ ਪਿੰਗਲੇ ਦੇ ਪੋਤੇ ਉਮਾ ਸ਼ੰਕਰ ਪਿੰਗਲੇ ਤੇ ਪੜਪੋਤੇ ਰਵਿੰਦਰ ਉਮਾਕਾਂਤ ਪਿੰਗਲੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗ਼ਦਰ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਮੇਲੇ ‘ਚ ਆ ਕੇ ਬਹੁਤ ਸਕੂਨ ਮਿਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਗਣੇਸ਼ ਪਿੰਗਲੇ ਨੂੰ ਵੀ ਹੋਰਨਾਂ ਗ਼ਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਸ ਹੈ ਕਿ ਗ਼ਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੇ ਮਨਾਂ ‘ਚ ਸੁਲਘ ਰਹੀ ਚੰਗਿਆੜੀ ਇਕ ਦਿਨ ਜ਼ਰੂਰ ਹੀ ਇਨਕਲਾਬੀ ਲਾਟ ਬਣ ਕੇ ਭਾਰਤੀ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਉਜਾਲਾ ਸਾਬਤ ਹੋਵੇਗੀ।

‘SAARC must work as regional association, not country specific’

With South Asian nations facing domination by western countries, delegates from Pakistan, India and Afghanistan on Thursday pressed on strengthening the South Asian Association for Regional Cooperation (SAARC) to keep the western powers at bay.

Speaking at a seminar on 'Exit of NATO Forces from Afghanistan and its Impact on India and Pakistan' here on Thursday, delegates were of view that it should be made obligatory for governments and military organisations of various countries to ensure peace at international borders and in their countries as well.

The one-day seminar was organised by the Folklore Research Academy (FRA), Amritsar, in association with the Akhli Bhartiya Rachnatmak Samaj to mark the 84th birth anniversary of peace crusader Nirmala Deshpande at Harpal Tiwana Performing Arts Academy here.

On the occasion, well-known peace crusader and executive director of the Pakistan Institute of Labour Education and Research (PILER) Karamat Ali was honoured with Didi Nirmala Deshpandey memorial award.

Addressing the seminar, Karamat Ali said for lasting

peace and friendly relations, it was paramount for the South Asian countries to stand united and jointly face each other's problems.

"America's decision to withdraw forces from Afghanistan may pose huge challenges, but it can be mitigated by strengthening of the Saarc. The Saarc should work as region organisation, and not a single country's organisation," he added.

Karamat further said: "The South Asian countries should adopt austerity measures like signing of no war pact, nuclear weapon-free South Asian zone, deduction of expenditure on purchasing of weapons, to give fundamental rights to people who have migrated from one Saarc nation to another and relaxing visa norms for South Asian countries' people in order to ensure peace and stability in the region.

On the occasion, several other experts - including South Asian affairs expert Qumur Agha; Ahmad Fahim Hakim from Kabul University; Sarfraz Ahmad from Peshawar University; Sucha Singh Gill, director general, Centre for Research in Rural and Industrial Development (CRRID); and Kamal Mitra - expressed their opinions.

ਸੰਪਾਦਕ ਮੰਡਲ (ਆਨਰੇਰੀ)

ਮਾਸਟਰ ਭਜਨ ਗਿੱਲ ਕੈਲਗਰੀ, ਅਲਬਰਟਾ
403-455-4220
ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ
416-817-7142
ਦਵਿੰਦਰ ਤੂਰ
416-902-9372
ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ
ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਿੱਲੋਂ
ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਧਾਲੀਵਾਲ

ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ
ਮਾਸਟਰ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ
ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਧੂ, ਵਿਨੀਪੈਗ ਮਾਨੀਟੋਬਾ
204-981-3375
ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ
ਗ੍ਰਾਫਿਕਸ ਡਿਜ਼ਾਇਨਰ
ਬੀ. ਸਿੰਘ
akashdeep.1064@gmail.com

 CENTUM
E Z Mortgage Group Inc.

All your financial needs.
private loans .debt consolidation.
self employment. secured line of credit.
business loan. bad credit no problem.

1st, 2nd & 3d Mortgages get approved
Brokerage Licence #2105

Cell: 416-625-3352
hs_7matharu@yahoo.ca,
Fax: 905-676-8018
Website: www.centum.ca/ezmortgage
7050-14A Bramalea Road Mississauga, ON L5S 1T1

HARJIT SINGH
Mortgage consultant
Lic#M08007991

ਟੈਂਪੋਰੇਰੀ ਜੋਬ ਏਜੰਸੀਆਂ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ

ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ

ਮਾਲਟਨ : ਬਰੈਮਲੀ-ਗੋਰ-ਮਾਲਟਨ ਤੋਂ ਐਨ.ਡੀ.ਪੀ. ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਐਮ.ਪੀ.ਪੀ. ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਟੈਂਪੋਰੇਰੀ ਜੋਬ ਏਜੰਸੀਆਂ ਸੰਬੰਧੀ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰੇ ਲਈ 27 ਅਕਤੂਬਰ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਮਾਲਟਨ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਸੈਂਟਰ ਵਿਖੇ ਸੱਦੀ ਗਈ ਮੀਟਿੰਗ ਨੂੰ ਭਰਵਾਂ ਹੁੰਗਾਰਾ ਮਿਲਿਆ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹੋਰਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਐਨ.ਡੀ.ਪੀ. ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਐਮ.ਪੀ. ਐਂਡਰੀਊ ਕੈਸ, ਵੱਖ ਵੱਖ ਯੂਨੀਅਨਾਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ, ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ, ਪੀ. ਐਚ. ਡੀ. ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਤੇ ਵਕਰਜ਼ ਐਕਸ਼ਨ ਸੈਂਟਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਪਹੁੰਚੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਸ ਭਖਦੇ ਮਸਲੇ ਬਾਰੇ ਆਪਣੀਆਂ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕਰਨ ਤੇ ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਜਾਣਨ ਲਈ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਦੇ 100 ਤੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲੋਕ ਆਏ ਹੋਏ ਸਨ ਤੇ ਸੈਂਟਰ ਦਾ ਹਾਲ ਪੂਰਾ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਡੇਵਨਪੋਰਟ ਤੋਂ ਐਨ. ਡੀ. ਪੀ. ਦੇ ਐਮ. ਪੀ. ਐਂਡਰੀਊ ਕੈਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ “ਉੱਟਾਰੀਉ ਸੂਬੇ ਅੰਦਰ ਅਸਥਿਰ ਨੌਕਰੀਆਂ ਦੀ ਇਕ ਵੱਡੀ ਵਜਾਹ ਇਹ ਟੈਂਪੋਰੇਰੀ ਜੋਬ ਏਜੰਸੀਆਂ ਹਨ।” ਉਹਨਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹਨਾਂ ਵਲੋਂ ਹਾਊਸ ਆਫ ਕਾਮਨਜ਼ ਵਿੱਚ ਜਿਹੜਾ ਨੈਸ਼ਨਲ ਅਰਬਨ ਵਰਕਰ ਸਟਰੈਟਿਜੀ ਨਾਂ ਵਾਲਾ ਬਿਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ “ਇੱਕ ਮਕਸਦ ਫੈਡਰਲ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੂਬਿਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਟੈਂਪੋਰੇਰੀ ਜੋਬ ਏਜੰਸੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਕਾਮਿਆਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਦੇ ਘਾਣ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਤੇ ਦੂਸਰਾ ਮਕਸਦ 21ਵੀਂ ਸਦੀ ਅੰਦਰ ਕੰਮ ਦੀ ਸਚਾਈ ਨੂੰ ਢਾਹ ਲਾਉਂਦੇ ਨੌਕਰੀਆਂ ਬਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਤੇ ਨੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸੋਧਣਾ ਵੀ ਹੈ।”

ਐਮ. ਪੀ. ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਕੱਠ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ “ਬਹੁਤ

ਹੀ ਦੁਖ ਦੀ ਗਲ ਹੈ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਵਰਗੇ ਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਉਨਟਾਰੀਉ ਵਰਗੇ ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ ਯੂਨਾਈਟਡ ਵੇਅ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ-ਇਟ ਇਜ਼ ਮੋਰ ਚੈਨ ਪਾਵਰਟੀ-ਰਾਹੀਂ ਇਹਨਾਂ ਟੈਂਪੋਰੇਰੀ ਜੋਬ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੇ ਰੋਲ ਨੂੰ ਨੰਗਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਟਾਰੀਉ ਦੇ 40 ਫੀਸਦੀ ਲੋਕ ਅਸਥਿਰ ਨੌਕਰੀਆਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਉਨਾਹ ਵਿੱਚੋਂ 75 ਫੀਸਦੀ ਲੋਕ ਨਵੇਂ ਆਏ ਕੈਨੇਡੀਅਨਜ਼ ਹਨ। ਇਹ ਜੋਬਾਂ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਨਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਸੁਰਿੱਖਿਆ ਹੈ, ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਬੈਨੀਫਿਟਸ ਹਨ, ਨਾ ਕੋਈ ਪੱਕੀ ਜੋਬ ਦੇ ਮੌਕੇ ਹਨ ਤੇ ਇਹਨਾਂ ਜੋਬਾਂ ਰਾਹੀਂ ਮਸਾਂ ਹੀ ਦੋ ਡੰਗ ਦਾ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।” ਇਸੇ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਕਈ ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਨੇ ਕੈਨੇਡਾ ਪਹਿਲੀ ਵੇਰ ਆਕੇ ਇਹਨਾਂ ਜੋਬ ਏਜੰਸੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਮਿਲੀ ਜੋਬ ਬਾਰੇ ਤਲਖ ਤਜਰਬੇ ਸਾਂਝੇ ਕੀਤੇ ਤੇ ਇਹਨਾਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਵਲੋਂ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਰਹੀ “21ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੀ ਗੁਲਾਮੀ” ਦਾ ਜਿਕਰ ਕੀਤਾ। ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੁਖਭਰੇ ਲਹਿਜੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ “2009 ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਲੋਂ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਲਿਬਰਲ ਸਰਕਾਰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਇਹਨਾਂ ਟੈਂਪੋਰੇਰੀ ਜੋਬ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਕੋਈ ਹਲ ਨਹੀਂ ਕੱਢ ਸਕੀ। ਅੱਜ ਸਾਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜਿਹਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਟੈਂਪੋਰੇਰੀ ਜੋਬ ਏਜੰਸੀਆਂ ਵਲੋਂ ਕਾਮਿਆਂ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਦਾ ਹਲ ਮਿਲ ਸਕੇ। ਸਾਨੂੰ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਕਾਮਿਆਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਹੋ ਸਕੇ, ਕਾਮੇ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਮਿਲੇ, ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸਾਰੇ ਉੱਟਾਰੀਉ ਵਿੱਚ ਕਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਚੰਗੇ ਰਹਿਣਯੋਗ ਤਨਖਾਹ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਵੀ ਮਿਲ ਸਕੇ।”

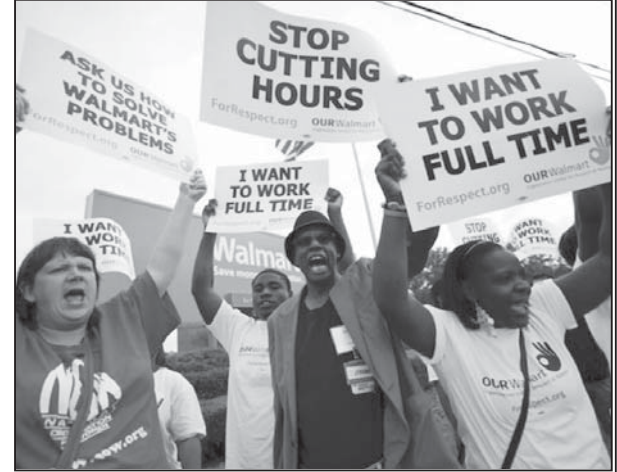
Walmart Strikes Hit Three Chicago Stores

Bryce Covert

After Walmart workers went on strike in Seattle on Tuesday and in Los Angeles, Workers walked off the job in Chicago at three store locations. Those workers will join supporters and other protesters at a rally at 4 p.m. central time.

After the strike in Los Angeles, activists and workers also took place in the largest act of civil disobedience against the company ever, with more than 50 getting arrested. The latest wave of strikes come after one that took place in Miami in October, the first work stoppage at Walmart since June. They come ahead of promises for further mobilization on Black Friday this year, echoing actions last year that drew around 400 strikers.

In response to the strikes in Seattle and Los Angeles, the company has insisted that a small percentage of its workers take part in the strikes because they feel the company provides “more opportunities for career growth and greater economic security for their families than other companies in America.”

The groups of strikers and protesters have been demanding a minimum of \$25,000 a year for all workers, an end to retaliation against workers who strike or organize, and more full-time positions. Recent numbers show that the majority of the company's in-store workforce made less than that figure last year, and its wages are so low that workers at one location consume about \$1 million in public benefits to get by. It has been accused of firing or disciplining workers who go on strike and has admitted itself that it has told workers who looked into forming a union that doing so could mean their benefits disappear. While the company says the majority of

its workers are full-time employees, surveys have found most locations hiring only temporary workers, and the lack of full-time employees so hurt its sales that it decided to add more for the holiday season.

Meanwhile, Walmart has joined a growing number of companies who have stretched Black Friday shopping so far that they will now open on Thanksgiving Day, denying those workers a chance to have dinner with their families. While these stores say the workers coming in on the holiday will be volunteers or temps, many retail workers already struggle to get the hours they need to survive and may have little choice.

Gill Appliances & Heating Services Residential, Commercial Service and Installation

24 Hour Service

Call: Surinder Gill 905.460.5544

Repair and Install duct, heating, humidifier, air conditioner, water heater, dish washer, dryer, stove, fridge

ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਲੋੜ ਹੈ

ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮਾਜਿਕ, ਸਭਿਆਚਾਰਕ, ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਮਸਲਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਚੇਤਨਤਾ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰ ਰਹੇ ‘ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼’ ਨੂੰ ਹੋਰ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਕਰਨ ਹਿੱਤ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਵਾਸਤੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ।

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ
ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ
416-817-7142

ਫਰੈਡਰਿਕ ਏਂਗਲਜ਼ ਦੇ
ਚਨਮ ਦਿਨ ਤੇ ਫ਼ਿਲੋਸੋਫ਼ੀ

ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪਾਲ, ਪੀ.ਏ.ਯੂ.

ਆਰਿ ਅਜੋਕੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਤਬਦੀਲੀ ਲਈ ਵਿਚਾਰਵਾਨਾਂ ਦੇ ਰੂਬਰੂ ਹੋਈਏ

ਮੈਨਚੈਸਟਰ ਚਲੇ ਗਏ। ਇੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਚੇਨਮ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਇੱਕਠਿਆਂ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਜਿਸ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਉਹ ਪੜ੍ਹਦੇ ਤੇ ਬਹਿਸ ਕਰਦੇ ਰਹੇ, ਉਹ ਮੇਜ਼ ਅੱਜ ਵੀ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਵਿੱਚ ਦੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਮਾਰਕਸ ਅਤੇ ਏਂਗਲਜ਼ ਨੇ ਜਰਮਨੀ ਵਿੱਚ 1848 ਦੇ ਇਨਕਲਾਬ 'ਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। 1849 'ਚ ਇਨਕਲਾਬ ਦੇ ਫਲ ਹੋ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫਿਰ ਜਰਮਨੀ ਛੱਡਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। 1850 ਵਿੱਚ ਉਹ ਦੋਨੋਂ ਬਰਤਾਨੀਆਂ ਆ ਗਏ, ਜਿਹੜਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਉਮਰ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਘਰ ਬਣਿਆ ਰਿਹਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤਾ ਤਹਿ ਕਰ ਲਿਆ ਕਿ ਮਾਰਕਸ ਖੋਜ ਕਰਕੇ ਲਿਖੇਗਾ ਅਤੇ ਏਂਗਲਜ਼ 'ਏਂਗਲਜ਼ ਐਂਡ ਇਰਮਨ' ਨਾਂ ਦੀ ਕੰਪਨੀ 'ਚ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇਦਾਰ ਵਜੋਂ ਕੀਤੀ ਕਮਾਈ ਨਾਲ ਉਸਦੀ ਆਰਥਿਕ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰੇਗਾ। ਨਵੰਬਰ 1850 ਵਿੱਚ ਏਂਗਲਜ਼ ਵਾਪਸ ਮੈਨਚੈਸਟਰ ਚਲੇ ਗਏ ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਦਫ਼ਤਰ 7 ਸਾਊਥਗੇਟ ਵਿਖੇ ਸੀ। ਕਾਰਲ ਮਾਰਕਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰਾਬਤਾ ਲਗਾਤਾਰ ਬਣਿਆ ਰਿਹਾ। ਜੂਨ 1869 ਵਿੱਚ ਏਂਗਲਜ਼ ਨੇ ਬਿਜ਼ਨਸ ਤੋਂ ਖਿਠਿਆ ਛੁਡਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਰਾਹਤ ਦਾ ਸਾਹ ਲਿਆ।

ਸਤੰਬਰ 1870 ਵਿੱਚ ਏਂਗਲਜ਼ ਮੈਨਚੈਸਟਰ ਛੱਡ ਕੇ ਲੰਡਨ ਚਲੇ ਗਏ। ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਮਾਰਕਸ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਗਾਹ ਤੋਂ ਦਸ ਮਿੰਟਾਂ 'ਚ ਪੈਦਲ ਦੂਰੀ ਤਹਿ ਕਰਨ ਦੇ ਫਾਸਲੇ ਤੇ ਰਹੇ। 1878 ਵਿੱਚ ਲਿਜੀ ਨਾਂ ਦੀ ਔਰਤ ਨਾਲ ਏਂਗਲਜ਼ ਦਾ ਵਿਆਹ ਹੋਇਆ, ਜਿਸਦੀ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਕੁੱਝ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਸਿਤੰਬਰ 1878 ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਮਾਰਕਸ ਦੀ ਮੌਤ 14 ਮਾਰਚ 1883 ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਅਤੇ ਉਸੇ ਨੂੰ ਹਾਈਗੇਟ ਸ਼ਮਸ਼ਾਨ ਘਾਟ ਵਿਖੇ ਦਫਨਾਇਆ ਗਿਆ। ਆਖਰਕਾਰ, ਏਂਗਲਜ਼, ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਸਮਾਜਵਾਦ ਦੇ ਮਹਾਨ ਬਜ਼ੁਰਗ ਮਨੁੱਖ ਦੀ 5 ਅਗਸਤ 1885 ਨੂੰ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਏਂਗਲਜ਼ ਦੀ ਇੱਛਾ ਅਨੁਸਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅਸਥੀਆਂ ਬੀਚੀ ਹੌਡ ਨਾਂ ਦੇ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿੱਚ ਬਿਖੇਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ।

ਜਦੋਂ ਜੁਆਨੀ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ, ਏਂਗਲਜ਼ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੈਨਚੈਸਟਰ

ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਕਪਾਹ-ਫੈਕਟਰੀ ਦੀ ਦੇਖ ਰੇਖ ਕਰਨ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਤਾਂ ਏਂਗਲਜ਼ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਗਰੀਬੀ ਦੇਖ ਕੇ ਦੰਗ ਰਹਿ ਗਏ ਅਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਲਿਖਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਜਿਹੜੀ ਲਿਖਤ 1844 ਵਿੱਚ 'ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜਮਾਤ ਦੀ ਹਾਲਤ' ਨਾਮੀ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੋਈ।

1844 ਵਿੱਚ ਏਂਗਲਜ਼ ਨੇ 'ਫਰਾਂਕੋ-ਜਰਮਨ ਅਨਲਸ' ਨਾਂ ਦੇ ਰੋਡੀਕਲ ਰਸਾਲੇ ਲਈ ਲਿਖਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਰਸਾਲੇ ਦੀ ਸੰਪਾਦਨਾ ਕਾਰਲ ਮਾਰਕਸ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਏਂਗਲਜ਼ ਨੇ ਮਾਰਕਸ ਦੇ ਪੁੰਜੀਵਾਦ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਕਿ "ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਸਾਰੇ ਸਿਧਾਂਤਕ ਪੱਖਾਂ ਤੇ ਪੂਰਨ ਸਹਿਮਤੀ ਹੈ।" ਮਾਰਕਸ ਅਤੇ ਏਂਗਲਜ਼ ਨੇ ਇੱਕਠਿਆਂ ਲਿਖਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਜਿੱਥੇ ਮਾਰਕਸ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਿਰਪੇਖ (abstract) ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਤੀਬਰ ਖੁੱਧੀ ਦੇ ਮਾਲਕ ਸਨ, ਉਥੇ ਏਂਗਲਜ਼ ਵਿੱਚ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਮਝ 'ਚ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਲੇਖਣ-ਕਲਾ ਦੀ ਬੇਹੱਦ ਕਾਬਲੀਅਤ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਲਿਖਤ 'ਪਵਿੱਤਰ ਪ੍ਰੀਵਾਰ' (The Holy Family) ਦੌਰਾਨ ਪਰਸ਼ੀਅਨ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਫਰਾਂਸ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਮਾਰਕਸ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਛੱਡ ਕੇ ਚਲੇ ਜਾਣ ਲਈ ਦਬਾਅ ਪਾਇਆ। 25 ਜਨਵਰੀ 1845 ਨੂੰ ਮਾਰਕਸ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਫਰਾਂਸ ਛੱਡ ਜਾਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸੁਣਾਇਆ ਅਤੇ ਮਾਰਕਸ ਦੇ ਨਾਲ ਏਂਗਲਜ਼ ਨੇ ਵੀ ਬੈਲਜੀਅਮ ਜਾਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਉਹ ਦੇਸ਼ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਯੂਰਪ ਦੇ ਬਾਕੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਸੀ।

ਏਂਗਲਜ਼ ਨੇ ਮਾਰਕਸ ਦੀ ਵਿਤੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ 'ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜਮਾਤ ਦੀ ਸਥਿਤੀ' ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਇਵਜ਼ਾਨਾ ਵੀ ਮਾਰਕਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਮਾਰਕਸ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਰਥਿਕ ਤੇ ਸਿਆਸੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਸਕਿਆ।

ਜੁਲਾਈ 1845 ਵਿੱਚ ਏਂਗਲਜ਼ ਮਾਰਕਸ ਨੂੰ ਇੰਗਲੈਂਡ ਲੈ ਗਏ ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨਚੈਸਟਰ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਵਿੱਚ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਕਰਦਿਆਂ ਬਹੁਤਾ ਸਮਾਂ ਬਤੀਤ ਕੀਤਾ। ਏਂਗਲਜ਼ ਅਤੇ ਮਾਰਕਸ ਬਰੈਂਡਲਜ਼ ਵਾਪਸ ਆ ਗਏ ਅਤੇ ਜਨਵਰੀ 1846 ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਨੇ 'ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਰਾਬਤਾ ਕਮੇਟੀ' (Communist Correspondence Committee) ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ।

ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਗਠਨ ਦਾ ਮਕਸਦ ਸੀ, ਯੂਰਪ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ 'ਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਲੀਡਰਾਂ 'ਚ ਰਾਬਤਾ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨਾ। ਮਾਰਕਸ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਹੋ ਕੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਸਮਾਜਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਲੰਡਨ ਵਿਖੇ ਇੱਕ ਕਾਨਫਰੰਸ ਕੀਤੀ ਜਿੱਥੇ 'ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਲੀਗ' ਨਾਂ ਦੀ ਨਵੀਂ ਜੱਥੇਬੰਦੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ। ਏਂਗਲਜ਼ ਨੇ ਇਕ ਡੈਲੀਗੇਟ ਵਜੋਂ ਇਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕਾਰਜ ਯੁੱਧਨੀਤੀ ਘੜਨ 'ਚ ਵੱਡਾ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕੀਤਾ।

ਦਸੰਬਰ 1847 ਵਿੱਚ ਏਂਗਲਜ਼ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਾਪਸ ਆਏ ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ

ਲੰਡਨ ਵਿਖੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਲੀਗ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕੀਤੀ। ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਜੱਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਹਨ "ਬੁਰਜੁਆਜੀ ਦਾ ਤਖਤਾ ਪਲਟਾਉਣਾ, ਪੁੱਲੇਤਾਰੀ ਦੀ ਪੁੱਗਤ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨੀ, ਜਮਾਤੀ ਵਿਰੋਧਾਂ ਤੇ ਟਿਕੇ ਪੁਰਾਣੇ ਬੁਰਜੁਆ ਸਮਾਜਤੰਤਰ ਦਾ ਖਾਤਮਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਜਮਾਤ ਰਹਿਤ-ਨਿੱਜੀ ਜਾਇਦਾਦ ਰਹਿਤ ਨਵੇਂ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਰਨੀ।"

ਏਂਗਲਜ਼ ਤੇ ਮਾਰਕਸ ਨੇ ਇਕੱਠਿਆਂ ਨੇ ਇੱਕ ਪੈਂਫਲਿਟ ਲਿਖਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਏਂਗਲਜ਼ ਰਾਹੀਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਪਹਿਲੇ ਖਰੜੇ 'ਕਮਿਊਨਿਜ਼ਮ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ' ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਮਾਰਕਸ ਨੇ 12000 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਾਲਾ ਪੈਂਫਲਿਟ ਮੁਕੰਮਲ ਕੀਤਾ। ਮਾਰਕਸ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਤੋਂ ਅਲੱਗ, ਇਹ ਪੈਂਫਲਿਟ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਸੋਧੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸੀ। ਵਿਸ਼ਾਲ ਤਬਕੇ ਲਈ ਲਿਖੇ ਗਏ 'ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ' ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਇਨਕਲਾਬਾਂ ਅਤੇ ਪੁੱਲੇਤਾਰੀਏ ਵੱਲੋਂ ਸਿਰਜੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਸਮਾਜ ਦੀ ਜੀਵਨ-ਸ਼ੈਲੀ ਨੂੰ ਸੂਤਰਬੱਧ ਕੀਤਾ।

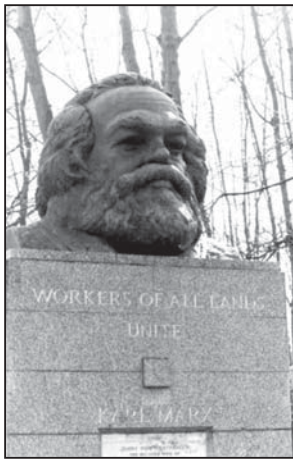
ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ ਇਸ ਐਲਾਨ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਹੁਣ ਤੱਕ ਵਿਕਸਤ ਹੋਏ ਸਮਾਜ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ, ਜਮਾਤੀ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਹੈ।" ਏਂਗਲਜ਼ ਅਤੇ ਮਾਰਕਸ ਦੀ ਰਾਇ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਮਨੁੱਖੀ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਮਹਾਨ ਵਿਆਕਤੀਆਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਵਜੋਂ ਜਾਂ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਟਕਰਾਅ ਵਜੋਂ ਨਾ ਦੇਖੋ। ਸਗੋਂ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸਮਾਜਕ ਜਮਾਤਾਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੇਖੋ। ਮਾਰਕਸ ਅਤੇ ਏਂਗਲਜ਼ ਨੇ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸਮਾਜਕ ਜਮਾਤਾਂ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਸਨ ਪਰ 19ਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਬੁਰਜੁਆਜੀ ਅਤੇ ਪੁੱਲੇਤਾਰੀਆ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਜਮਾਤਾਂ ਸਨ। ਮਾਰਕਸ ਅਤੇ ਏਂਗਲਜ਼ ਦਾ 'ਬੁਰਜੁਆਜੀ' ਤੋਂ ਮਤਲਬ ਸੀ-ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਅਤੇ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ

ਕੱਚੇ ਮਾਲ ਦੀ ਮਾਲਕ ਜਮਾਤ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਪੁੱਲੇਤਾਰੀਏ ਕੋਲ ਪੈਦਾਵਾਰ ਦੇ ਕੋਈ ਸਾਧਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਅਤੇ ਪੁੰਜੀਪਤੀਆਂ ਕੋਲ ਆਪਣੀ ਕਿਰਤ ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਜਮਾਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਮਾਰਕਸ ਅਤੇ ਏਂਗਲਜ਼ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਦੋਨੋਂ ਜਮਾਤ ਸਿਰਫ ਵੱਖਰੀਆਂ ਜਮਾਤਾਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਸਗੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖਰੇ ਹਿੱਤ ਵੀ ਹਨ। ਉਹ ਇਹ ਕਹਿਣ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਗਏ ਕਿ ਇੰਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਜਮਾਤਾਂ ਵਿਚਕਾਰਲਾ ਟਕਰਾਅ ਆਖਰਕਾਰ ਇਨਕਲਾਬ ਲਿਆਵੇਗਾ ਅਤੇ ਪੁੱਲੇਤਾਰੀਏ ਦੀ ਜਿੱਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਬੁਰਜੁਆਜੀ ਦੇ ਇੱਕ ਜਮਾਤ ਵਜੋਂ ਅਲੱਗ ਹੋ ਜਾਣ ਨਾਲ ਜਮਾਤ-ਆਧਾਰਤ ਸਮਾਜ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਏਂਗਲਜ਼ ਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਰਾਜ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਸਗੋਂ ਮੁਰਬਾ ਕੇ ਨਵੀਂ ਜਮਾਤ ਦੇ ਹੱਥਾਂ 'ਚ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਜਮਾਤਾਂ ਹਨ - ਰਾਜ ਰਹੇਗਾ। ਜਮਾਤਾਂ ਦੇ ਖਾਤਮੇ ਲਈ ਪੁੱਲੇਤਾਰੀ ਦੀ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਵਾਲਾ ਰਾਜ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਅਧੀਨ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਜਮਾਤਾਂ ਦਾ ਖਾਤਮਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦਾ ਵੀ ਖਾਤਮਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ ਫਰਵਰੀ 1848 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੋਇਆ। ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਏਂਗਲਜ਼ ਅਤੇ ਮਾਰਕਸ ਨੂੰ ਬੈਲਜੀਅਮ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਮਾਰਕਸ ਅਤੇ ਏਂਗਲਜ਼ ਨੇ ਕੋਲੋਗਨ (Cologne) ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੈਰਿਸ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ। ਕੋਲੋਗਨ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 'ਰਾਈਨਲੈਂਡ ਗਜ਼ਟ' ਨਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਰੋਡੀਕਲ ਅਖ਼ਬਾਰ ਕੱਢਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਮੀਦ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਅਖ਼ਬਾਰ ਨੂੰ ਪੈਰਿਸ ਵਿੱਚ ਪਨਪ ਰਹੇ ਇਨਕਲਾਬੀ ਵਾਤਾਵਰਨ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਏਂਗਲਜ਼ ਨੇ 'ਰਾਈਨਲੈਂਡ ਲੋਕਤੰਤਰੀ' (Rhineland Democrats) ਨਾਂ ਦੀ ਜੱਥੇਬੰਦੀ ਉਸਾਰਨ 'ਚ ਹਿੱਸਾ ਪਾਇਆ। 25 ਸਤੰਬਰ 1948 ਨੂੰ ਜੱਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਏਂਗਲਜ਼ ਬਚ ਨਿਕਲਣ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਹੇ ਪਰ ਦੇਸ਼ ਛੱਡਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ

ਗਿਆ। ਕਾਰਲ ਮਾਰਕਸ ਨੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਵਿਖੇ ਗਜ਼ਟ ਅਖ਼ਬਾਰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕਰਨਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮਈ 1949 ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਨਿਕਾਲਾ ਨਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਕਾਰਲ ਮਾਰਕਸ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਏਂਗਲਜ਼ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਜਰਮਨੀ ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ। ਉਹ ਦੋਨੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਸੰਪਰਕ ਵਿੱਚ ਰਹੇ ਅਤੇ ਅਗਲੇ 20 ਸਾਲ ਉਹ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਔਸਤਨ ਦੋ ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਇੱਕ ਵਾਰ ਖਤ-ਖਤਾਬਤਾ ਹੁੰਦੇ ਰਹੇ। ਫਰੈਡਰਿਕ ਏਂਗਲਜ਼ 1 ਪੈਂਡ ਅਤੇ 5 ਪੈਂਡ ਦੇ ਨੋਟ ਮਨੀ-ਆਰਡਰ ਰਾਹੀਂ ਭੇਜਦੇ ਸਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਮਾਰਕਸ ਦੇ ਪ੍ਰੀਵਾਰ ਦਾ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਚੱਲਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਏਂਗਲਜ਼ ਦਾ ਮਾਰਕਸ ਪ੍ਰਤੀ ਸਤਿਕਾਰ ਅਤੇ ਡੂੰਘਾ ਲਗਾਅ ਸੀ। ਏਂਗਲਜ਼ ਨੇ ਮਾਰਕਸ ਦੀ ਵਿਠੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਿਸੇ ਅਹਿਸਾਨ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਸਗੋਂ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਬਦਲਣ ਲਈ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੂਤਰਬੱਧ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਕੀਤੀ।

ਏਂਗਲਜ਼ ਰਾਹੀਂ ਲਿਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹੋਰ ਕਿਤਾਬਾਂ 'ਚ 'ਜਰਮਨੀ ਵਿੱਚ ਕਿਸਾਨੀ ਯੁੱਧ' (1980), ਡੂਹਰਿੰਗ ਵਿਰੋਧੀ (1978) ਅਤੇ ਟੌਂਬਰ, ਨਿੱਜੀ ਜਾਇਦਾਦ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦਾ ਮੁੱਢ (1984) ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਕਾਰਲ ਮਾਰਕਸ ਦੀ ਮਾਰਚ 1883 ਵਿੱਚ ਲੰਡਨ ਵਿਖੇ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਏਂਗਲਜ਼ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਹਿੰਦੀ ਉਮਰ ਮਾਰਕਸ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਦੀ ਸੰਪਾਦਨਾ ਅਤੇ ਤਰਜਮਾ ਕਰਨ ਦੇ ਲੇਖੇ ਲਾ ਦਿੱਤੀ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਰਮਾਇਆ (1885) ਦੇ ਦੂਜੇ ਭਾਗ ਅਤੇ ਸਰਮਾਇਆ (1894) ਦੇ ਤੀਜੇ ਭਾਗ ਦੀ ਸੰਪਾਦਨਾ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਫਿਰ ਏਂਗਲਜ਼ ਨੇ ਮਾਰਕਸ ਦੇ ਨੋਟਸ (notes) ਨੂੰ 'ਸਰਮਾਇਆ' ਦੇ ਚੌਥੇ ਭਾਗ ਨੂੰ ਸੰਪਾਦਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਜੋ ਕਿ ਏਂਗਲਜ਼ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 'ਵਾਧੂ ਮੁੱਲ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ' ਹੇਠ ਤਿੰਨ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੋਇਆ। ਇਹ ਏਂਗਲਜ਼ ਦੀ ਮਹਾਨਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਾਰਕਸ ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨਾ ਕੀਤੀ।

ਏਂਗਲਜ਼ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਬਾਰੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ 'ਚ ਏਂਗਲਜ਼ ਤੇ ਮਾਰਕਸ ਨੇ ਕਿਹਾ "ਆਧੁਨਿਕ ਬੁਰਜੂਆਂ ਸਮਾਜ, ਜਿਹੜਾ ਜਮੀਰੂ ਸਮਾਜ ਦੇ ਖੰਡਰਾਂ ਤੇ ਉਸਰਿਆ ਹੈ ਨੇ ਜਮਾਤੀ ਵਿਰੋਧਤਾਈਆਂ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਸਗੋਂ ਇਸਨੇ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਦੀ ਥਾਂ ਨਵੀਆਂ ਜਮਾਤਾਂ, ਜਬਰ ਦੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਹਾਲਤਾਂ ਅਤੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਨਵੇਂ ਰੂਪਾਂ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ।"

"ਹਾਕਮ ਜਮਾਤਾਂ ਨੂੰ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਇਨਕਲਾਬ ਤੋਂ ਕੰਬਣ ਦਿਓ। ਪ੍ਰੋਲੇਤਾਰੀਏ ਕੋਲ ਗਵਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਜੰਜੀਰਾਂ

ਤੋਂ ਸਿਵਾਏ ਕੁੱਝ ਨਹੀਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਜਿੱਤਣ ਲਈ ਸਾਰਾ ਸੰਸਾਰ ਹੈ। ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਕਾਮਿਓ-ਇੱਕ ਹੋ ਜਾਓ।"

ਭਾਵੇਂ ਮੱਧ 19ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਯੂਰਪ ਦੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਅਤੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਇਨਕਲਾਬੀ ਲਹਿਰਾਂ ਤੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ ਦਾ ਕੋਈ ਬਹੁਤਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਇਹ 20ਵੀਂ ਸਦੀ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਬਹਿਸਾਂ ਅਧੀਨ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੋ ਨਿਬੜਿਆ। ਏਂਗਲਜ਼ ਅਤੇ ਮਾਰਕਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਮਾਜਵਾਦ ਦੇ ਬਰਾਂਡ ਨੂੰ ਹੋਰਨਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰਿਆਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਸੋਸ਼ਲਿਜ਼ਮ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਬਾਹਰਮੁਖੀ ਅਧਿਐਨ ਤੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਤੌਰ ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਬਦੀਲੀ ਅਤੇ ਬਦਲਾਅ ਦੀ ਲਗਾਤਾਰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਜੋਂ ਦੇਖਿਆ। ਜਿਵੇਂ ਜਰਮੀਦਾਰੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਪਹਿਲਾਂ ਵਪਾਰਕ ਪ੍ਰਬੰਧ 'ਚ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ ਤੇ ਤਬਦੀਲ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਪੂੰਜੀਵਾਦ 'ਚ। ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਪੂੰਜੀਵਾਦ ਵੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਤਾਰਕਿਕ ਵਾਰਸ ਸਮਾਜਵਾਦ (ਇੱਕ ਅਵਸਥਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਾਰਕਸ ਅਤੇ ਏਂਗਲਜ਼ ਵਲੋਂ ਇਸ ਦੀ ਉੱਚਤਮ ਅਵਸਥਾ, ਕਮਿਊਨਿਜ਼ਮ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ) ਲਈ ਜਮਾਤੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਰਾਹ ਛੱਡਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਏਂਗਲਜ਼ ਤੇ ਮਾਰਕਸ ਦਾ ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣਾ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਸਮਾਜਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਯੂਟੋਪੀਆਈ ਆਦਰਸ਼ਵਾਦ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਦ੍ਰਿੜ ਤੇ ਪੱਕੇ ਹਕੀਕਤਵਾਦ ਨੂੰ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਦੇ ਡੂੰਘੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਿੱਟੇ ਨਿਕਲੇ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲੈਨਿਨ ਵਰਗੇ ਇਨਕਲਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਅਮਲ 'ਚ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਇਆ।

ਟੌਂਬਰ, ਨਿੱਜੀ ਜਾਇਦਾਦ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦਾ ਮੁੱਢ (1884) ਵਿੱਚ ਏਂਗਲਜ਼ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ "ਔਰਤ ਦੀ ਮੁਕਤੀ ਸਿਰਫ ਤਾਂ ਹੀ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਔਰਤ ਪੈਦਾਵਾਰ ਵਿੱਚ ਵਿਆਪਕ, ਸਮਾਜਕ ਪੱਧਰ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕੇਗੀ ਅਤੇ ਘਰੇਲੂ ਕੰਮ ਤੇ ਔਰਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦਾ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਮਹੱਤਵਪੂਰ ਹਿੱਸਾ ਹੀ ਲੱਗੇਗਾ।"

"ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜਮਾਤ ਦੀ ਹਾਲਤ ਨਾਮੀ ਕਿਤਾਬ 1844 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੋਈ। ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਏਂਗਲਜ਼ ਨੇ ਮਾਨਚੈਸਟਰ ਅਤੇ ਸਾਲਫੋਰਡ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਇੰਗਲੈਂਡ 'ਚ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜਮਾਤ ਦੀ ਅਤਿ ਤਰਸਯੋਗ ਹਾਲਤਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਲਿਖਤ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜਵਾਦ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਵਿਕਾਸ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਵਿਚਾਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਹ ਆਪਣਿਆਂ ਸਮਿਆਂ ਦੀ ਕਲਾਸੀਕਲ ਲਿਖਤ ਵਜੋਂ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਬਹੁਤੇ ਜਰਮਨਾਂ ਲਈ ਅੱਖਾਂ-ਖੋਲ੍ਹਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਲਿਖਤ ਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਦਾ 19ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਤਰਜਮਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ। ਪਰ ਇਹ 20ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਉਦਯੋਗੀਕਰਨ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਰਹੀ।

'ਡੂਹਰਿੰਗ ਵਿਰੋਧੀ' ਲਿਖਤ 1878 'ਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੋਈ ਇਸ ਲਿਖਤ ਵਿੱਚ ਜਰਮਨ ਫਿਲਾਸਫਰ ਅਤੇ ਮਾਰਕਸਵਾਦ ਦੇ ਆਲੋਚਕ ਇਊਗਨ ਡੂਹਰਿੰਗ ਦੀਆਂ ਫਲਸਫਾਨਾਂ ਪੁੰਜੀਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਡੂਹਰਿੰਗ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਿਆਂ ਏਂਗਲਜ਼ ਨੇ ਵਿਗਿਆਨ ਅਤੇ ਗਣਿਤ 'ਚ ਹੋਏ ਤਾਜ਼ਾ ਵਾਕਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰਿਆ ਤਾਂ ਕਿ ਕੁਦਰਤੀ ਵਰਤਾਰਿਆਂ ਤੇ ਦਵੰਦਵਾਦ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ

ਲਈ ਰਾਹ ਪੱਧਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। 'ਡੂਹਰਿੰਗ-ਵਿਰੋਧੀ' ਦਾ ਆਖਰੀ ਹਿੱਸਾ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸੰਪਾਦਤ ਹੋਇਆ ਅਤੇ 1880 ਵਿੱਚ 'ਸਮਾਜਵਾਦ : ਯੂਟੋਪੀਆ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨਕ' ਨਾਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਏਂਗਲਜ਼ ਨੇ ਆਸਾਧਾਰਨ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬੇਹੱਦ ਮਕਬੂਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। ਏਂਗਲਜ਼ ਨੇ ਡੋਰੀਅਰ ਅਤੇ ਓਵੇਗ ਵਰਗੇ ਯੂਟੋਪੀਆ ਸਮਾਜਵਾਦੀਆਂ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਪੂੰਜੀਵਾਦ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਚੌਖਟੇ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਦਾਰਥਵਾਦ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਸਮਾਜਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਲਗਾਤਾਰਤਾ ਲਈ ਖਰੜਾ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ।

ਲੈਨਿਨ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ 'ਚ ਏਂਗਲਜ਼ "ਆਪਣੀਆਂ ਵਿਗਿਆਨਕ ਲਿਖਤਾਂ 'ਚ, ਮਾਰਕਸ ਤੇ ਏਂਗਲਜ਼ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਹਿਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਸਨ ਕਿ ਸਮਾਜਵਾਦ ਸੁਪਨੇ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਕਾਢ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਆਧੁਨਿਕ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾਵਾਰੀ ਤਾਰਕਤਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਅਤੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸਿੱਟਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਜਮਾਤੀ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਹੈ, ਇਹ ਕੁੱਝ ਸਮਾਜਕ ਜਮਾਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦੂਜੀਆਂ ਜਮਾਤਾਂ ਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਰਾਜ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗਾ ਜਿੰਨੀ ਦੇਰ ਤੱਕ ਜਮਾਤੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਅਤੇ ਜਮਾਤੀ ਅਜ਼ਾਰੇਦਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਨੀਹਾਂ-ਨਿੱਜੀ ਜਾਇਦਾਦ ਅਤੇ ਅਰਾਜਕ ਸਮਾਜਕ ਪੈਦਾਵਾਰ - ਦਾ ਵਿਨਾਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ। ਪ੍ਰੋਲੇਤਾਰੀ ਦੇ ਹਿੱਤ ਇਹ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇੰਨ੍ਹਾਂ ਨੀਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਹਿਲਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣ ਤੇ ਇਸ ਲਈ ਜੱਥੇਬੰਦ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦਾ ਚੇਤਨ ਪੱਧਰ ਤੇ ਜਮਾਤੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਇੰਨ੍ਹਾਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਸ਼ੇਧਤ ਹੋਵੇ।"

"ਏਂਗਲਜ਼ ਤੇ ਮਾਰਕਸ ਨੇ ਮਨਘੜੰਤ ਆਦਰਸ਼ਵਾਦੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮਨ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਉਨ੍ਹਾਂ ਘੋਖਿਆ ਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ ਤੇ ਕੁਦਰਤ ਤੋਂ,

ਪਦਾਰਥ ਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।"

ਏਂਗਲਜ਼:ਕਾਰਲ ਮਾਰਕਸ ਦੀ ਮੌਤ 'ਤੇ "14 ਮਾਰਚ 1883 ਨੂੰ ਦੁਪਹਿਰੇ ਪੌਣੇ 3 ਵਜੇ, ਸਭ ਤੋਂ ਮਹਾਨ ਜਿਉਂਦੇ ਜਾਗਦੇ, ਵਿਚਾਰਕ ਨੇ ਸੋਚਣਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਮਸਾਂ 2 ਮਿੰਟ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਸਨੂੰ ਇਕੱਠਿਆਂ ਛੱਡਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਵਾਪਸ ਆਏ, ਉਹ ਆਪਣੀ ਕੁਰਸੀ ਤੇ ਸ਼ਾਤੀਪੂਰਵਕ ਸੁੱਤਾ ਪਿਆ ਸੀ - ਪ੍ਰੰਤੂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਸੌ ਗਿਆ।"

"ਜਿਵੇਂ ਡਾਰਵਿਨ ਨੇ ਸਮੁੱਚੇ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਖੋਜ ਕੀਤੀ, ਉੱਥੇ ਮਾਰਕਸ ਨੇ ਮਨੁੱਖੀ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਖੋਜ ਕੀਤੀ..... ਪਰ ਇਹੀ ਕੁੱਝ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਮਾਰਕਸ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਤੇ ਇਸ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬੁਰਜੂਆ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਗਤੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਿਯਮ ਦੀ ਵੀ ਖੋਜ ਕੀਤੀ। ਵਾਧੂ ਮੁੱਲ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਖੋਜ ਨੇ ਉਸ ਸਮੱਸਿਆ ਅਤੇ ਰੋਸ਼ਨੀ ਪਾਈ ਜਿਸਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ 'ਚ ਸਾਰੇ ਬੁਰਜੂਆ ਅਰਥ-ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਆਲੋਚਕ ਹਨੂੰਰੇ 'ਚ ਹੱਥ ਮਾਰ ਰਹੇ ਸਨ।

ਦੋ ਅਜਿਹੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਇੱਕ ਜੀਵਨ ਸਮੇਂ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਆਦਮੀ ਵੀ ਖੁਸ਼ਨਸੀਬ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਅਜਿਹੀ ਇੱਕ ਵੀ ਖੋਜ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ। ਪਰ ਹਰ ਇੱਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਗਣਿਤ ਦੇ ਖੇਤਰ 'ਚ ਵੀ ਮਾਰਕਸ ਨੇ

ਕਾਲਪਨਿਕ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਆਜ਼ਾਦਾਨਾ ਤੌਰ ਤੇ ਖੋਜਾਂ ਕੀਤੀਆਂ।..... ਮਾਰਕਸ ਵਾਸਤੇ ਵਿਗਿਆਨ ਇੱਕ ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੌਰ ਤੇ ਗਤੀਸ਼ੀਲ ਇਨਕਲਾਬੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ।

ਮਾਰਕਸ ਦਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ 'ਚ ਅਸਲ ਮਕਸਦ ਸੀ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਰਾਜ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਤਖਤਾ ਪਲਟਣ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣਾ ਅਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਪ੍ਰੋਲੇਤਾਰੀ ਦੀ ਮੁਕਤੀ ਲਈ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣਾ। ਮਾਰਕਸ ਪਹਿਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਪ੍ਰੋਲੇਤਾਰੀ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਆਪਣੀ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਲੋੜਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮੁਕਤੀ ਦੀਆਂ ਹਾਲਤਾਂ ਬਾਰੇ ਚੇਤਨ ਕੀਤਾ।

ਮਾਰਕਸ ਬੇਹੱਦ ਪਿਆਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਤਿਕਾਰਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਦੁਨੀਆਂ ਤੋਂ ਵਿਦਾ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਸਾਇਬੇਰੀਆ ਤੋਂ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਦੀਆਂ ਖਾਨਾਂ ਤੱਕ, ਯੂਰਪ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸਭ ਹਿੱਸਿਆਂ 'ਚੋਂ ਲੱਖਾਂ ਦੀ ਤਾਦਾਦ 'ਚ ਇੰਨਕਲਾਬੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮਾਤਮ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ। ਭਾਵੇਂ ਮਾਰਕਸ ਦੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਦੁਸ਼ਮਣ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਨ ਪਰ ਉਹਦਾ ਨਿੱਜੀ ਦੁਸ਼ਮਣ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਯੂਗਾਂ-ਯੂਗਾਂ ਤੱਕ ਉਸਦਾ ਨਾਂ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ।"

Certified General Accountant
Tax & Accounting
 Attends all Audits and Prepares Appeals

Sukhdev Singh, CGA

Tel: 905.793.0909
 Fax: 905.450.2165 #10-2084 Steels Ave. E.,
 sukhdevss@excite.com Brampton, ON L6T 5A6

ਗ਼ਦਰ ਲਹਿਰ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਜਗਦੀ ਮਿਸ਼ਾਲ ਸ਼ਹੀਦ ਬਾਬਾ ਭਾਨ ਸਿੰਘ ਸੁਨੇਤ (ਲੁਧਿਆਣਾ) ਦੀ ਯਾਦਗਾਰ

ਜਸਵੰਤ ਜੀਰਖ

ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਜ਼ਰਵਾਣਿਆਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਉੱਠੀ ਜੁਝਾਰੂ ਗ਼ਦਰ ਲਹਿਰ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਸੂਰਬੀਰ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿੱਚ ਇਕ ਅਜਿਹੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਰਚਨਾ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਲੁੱਟ, ਜਬਰ, ਬੇ-ਰੁਜ਼ਗਾਰੀ, ਗ਼ਰੀਬੀ, ਅਗਿਆਨਤਾ ਆਦਿ ਲਈ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਸੀ, ਅੱਜ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਤ-ਪਾਤ, ਧਰਮਾਂ ਅਤੇ ਫਿਰਕਿਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦਾ ਖੂਨ ਵਹਾਉਣ ਵਾਲੀ ਸਿਆਸਤ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਨਾਮ ਨਿਸ਼ਾਨ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਉਹਨਾ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਸਥਾਪਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਬਰਤਾਨਵੀ ਸਾਮਰਾਜੀ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਜੰਗ ਵਿੱਚਣ ਦੇ ਮਨਸੂਬੇ ਉਹਨਾ ਦੇਸ਼ ਭਗਤਾਂ ਵਲੋਂ ਬਣਾਏ ਗਏ ਜੋ ਆਪਣੀ ਰੋਟੀ-ਰੋਜੀ ਲਈ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਗਏ ਸਨ। ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਅਪਣੀ ਦੁਰਦਸ਼ਾ ਹੁੰਦੀ ਵੇਖ ਉਹਨਾਂ ਗ਼ਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖੀ। ਇਹਨਾਂ ਸਿਰਲੱਖ ਯੋਧਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਇਕ ਸਨ ਬਾਬਾ ਭਾਨ ਸਿੰਘ ਸੁਨੇਤ (ਲੁਧਿਆਣਾ) ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਸੱਭ ਕੁੱਝ ਹੀ ਦੇਸ਼ ਅਜ਼ਾਦ ਕਰਵਾਉਣ ਲੇਖੇ ਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਬਾਬਾ ਭਾਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਭਰ ਜਵਾਨੀ ਵਿੱਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਘੋੜ ਸਵਾਰ ਹਮਲੇ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਨੂੰ ਲੱਟ ਮਾਰ ਕੇ ਸਵੈਮਾਣ ਵਾਲੀ ਜਿੰਦਗੀ ਜਿਉਣ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਚਲੇ ਗਏ। ਪਰ ਉਥੇ ਵੀ ਗੁਲਾਮ ਮੁਲਕ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਾਸੀਆਂ ਨਾਲ ਹੁੰਦੇ ਦੁਰ-ਵਿਹਾਰ ਵੇਖ ਕੇ ਬੇਚੈਨ ਹੋ ਕੇ ਗ਼ਦਰ ਪਾਰਟੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਏ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਗ਼ਦਰ ਕਰਨ ਲਈ ਜਦੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਗ਼ਦਰੀ ਕਾਮਾਗਾਟਾ ਮਾਰੂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਰਾਹੀਂ ਭਾਰਤ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਅਪਣੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਾਥੀਆਂ ਸਮੇਤ ਬਾਬਾ ਭਾਨ ਸਿੰਘ ਵੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਹਕੂਮਤ ਨੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 28 ਗ਼ਦਰੀਆਂ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਅਤੇ 20 ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਕਾਲੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੋਈ। ਕਾਲੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ ਸੈਲੂਲਰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਕੈਦ ਸਮੇਂ ਇਕ ਗੋਰੇ ਸਿਪਾਹੀ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਨਿਰਾਦਰ ਦਾ ਬਾਬਾ ਭਾਨ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਵੀ ਤੁਰੰਤ ਉਸੇ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਜਵਾਬ ਤੋਂ ਖਾਰ ਖਾਕੇ ਜੇਹਲਰ ਵਲੋਂ ਉਹਨਾ ਨੂੰ 6 ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਕੋਠੀ ਬੰਦ ਕੈਦ, ਬੇੜੀ, ਘੱਟ ਖੁਰਾਕ ਅਤੇ ਖੜੀ ਹੱਥਕੜੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਤੋਂ

ਬਿਨਾ ਸਖ਼ਤ ਮੁਸੱਕਤ ਅਤੇ 2.ਪਣ2.ਪਣ2.ਪ ਫੁੱਟ ਦੇ ਪਿੰਜਰੇ ਵਿਚ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਕਿਸਮ ਦੇ ਤਸੀਹੇ ਵੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਪਰ ਬਾਬਾ ਭਾਨ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਉ ਮਿੱਤਰ ਪਿਆਰੇ ਨੂੰ- ਹਾਲ ਮੁਰੀਦਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ” ਅਖੀਰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਅਣਮਨੁੱਖੀ ਤਸੀਹਿਆਂ ਕਾਰਨ ਬਾਬਾ ਜੀ 2 ਮਾਰਚ 1੯੧੮ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਏ। 1੯੪7 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਵੇਂ ਕਾਲੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ ਸੈਲੂਲਰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਭਾਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਯਾਦਗਾਰ ਇਕ ਬੁੱਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਥਾਪਤ ਹੋ, ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਜੱਦੀ ਪਿੰਡ ਸੁਨੇਤ ਜਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਿਧਰੇ ਵੀ ਉਹਨਾ ਦੀ ਕੋਈ ਯਾਦਗਾਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਉਪਰਾਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਬਹੁਤੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਸ ਸ਼ਹੀਦ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਬਾਰੇ ਨਾ ਹੋ ਸਕੀ। 1੯੪7 ਉਪਰੰਤ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਰਾਜ ਗੱਦੀਆਂ ਸਾਂਭਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਖੰਡੀ ਭਾਰਤੀ ਲੀਡਰ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਮੁੱਲ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ। ਜਿਸ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਜੁਆਨੀ ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਜਿੰਦਗੀ ਤੋਂ ਸੋਧ ਲੈਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਅਪਣੇ ਹੀ ਵੱਖਰੇ ਵਹਾਰ ਵਿਚ ਗੋਤੇ ਖਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਸੁਨੇਤ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਬਣੀ ਸਮਾਜ ਸੇਵੀ ਸੰਸਥਾ ਮਹਾਂ ਸਭਾ ਲੁਧਿਆਣਾ(ਰਜਿ.) ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਇਸ ਅਣਖੀਲੇ ਕੌਮੀ ਸ਼ਹੀਦ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਪਿੰਡ ਦੇ ਜੰਮ-ਪਲ ਸਨ, ਪਰ ਇਥੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ, ਤਾਂ ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਨੇ ਆਪਣਾ ਸਮਾਜਿਕ ਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਫਰਜ਼ ਪਛਾਣਦੇ ਹੋਏ ਸਾਲ 2੦੦੧ ਵਿਚ ਗ਼ਦਰੀ ਬਾਬਾ ਭਾਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਧਾਰਾ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਕਈ ਸਾਲ ਨਾਟਕ ਮੇਲੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਇਨਕਲਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਇਹਨਾਂ ਨਾਟਕ ਮੇਲਿਆਂ ਦਾ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਤੇ ਬੜਾ ਉਸਾਰੂ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਿਆ। ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਸਾਲ 2੦੦੪ ਵਿਚ ਕਰਵਾਏ ਨਾਟਕ ਮੇਲੇ ਦੌਰਾਨ ਜਦੋਂ ਇਕ ਨਾਟਕ ਉਗਾਥਾ ਕਾਲੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ” ਖੇਡਿਆ ਗਿਆ ਜੋ ਕਿ ਬਾਬਾ ਭਾਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸੈਲੂਲਰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਸਜ਼ਾ ਭਗਤ ਰਹੇ ਹੋਰ ਗ਼ਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਸੀ, ਦਾ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਤੇ

ਬਹੁਤ ਹੀ ਡੂੰਘਾ ਅਸਰ ਹੋਇਆ ਜਦੋਂ ਇਸ ਨਾਟਕ ਰਾਹੀਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦ ਬਾਬਾ ਭਾਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਤੀ ਐਤੀ ਵੱਡੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੋਈ ਤਾਂ ਇਸ ਯੋਧੇ ਦੀ ਯਾਦਗਾਰ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਚਰਚੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ। ਇਸੇ ਸਾਲ (2੦੦੪) ਸੁਨੇਤ ਪਿੰਡ ਅਤੇ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਮੋਹਤਬਰ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਇਕੱਠ ਪਿੰਡ ਦੇ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪਿੰਡ ਸੁਨੇਤ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਪਈ ਜਮੀਨ(ਤਕਰੀਬਨ ਸਵਾ ਏਕੜ) ਮਹਾਂ ਸਭਾ ਲੁਧਿਆਣਾ ਨੂੰ ਸੌਂਪਕੇ ਉਸ ਵਿਚ ਬਾਬਾ ਭਾਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਯਾਦਗਾਰ ਉਸਾਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਮਹਾਂ ਸਭਾ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਲੋਂ ਇਸ ਯਾਦਗਾਰ ਦਾ ਕੰਮ ਨੌਪਰੇ ਚਾੜ੍ਹਨ ਲਈ ਉਸ਼ਹੀਦ ਬਾਬਾ ਭਾਨ ਸਿੰਘ ਗ਼ਦਰ ਯਾਦਗਾਰੀ ਟ੍ਰੱਸਟ” ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਰਕੇ ਯਾਦਗਾਰ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਟ੍ਰੱਸਟ ਦੇ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਭਾਜੀ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ (ਵਿਸ਼ਵ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਰੰਗ ਕਰਮੀ) ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਦ੍ਰਿੜ ਇਰਾਦੇ ਦੇ ਧਾਰਨੀ ਲੈ: ਕਰਨਲ(ਰਟਾ:) ਜੇ.ਐਸ.ਬਰਾੜ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਤਰਕਸ਼ੀਲ

ਆਗੂ ਜਸਵੰਤ ਜੀਰਖ ਨੂੰ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ, ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ ਬੈਂਕ ਅਫਸਰ ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਨੂੰ ਵਿੱਤ ਸਕੱਤਰ ਅਤੇ ਡੈਮੋਕ੍ਰੈਟਿਕ ਟੀਚਰ ਫਰੰਟ ਦੇ ਸਿਰਕੱਢ ਆਗੂ ਮਾ: ਭਜਨ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਇਸ ਦੀ ਆਗੂ ਟੀਮ ਵਿਚ ਚੁਣੇ ਗਏ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਭਾਣਜਾ ਪ੍ਰੋ: ਜਗਮੋਣ ਸਿੰਘ ਸਮੇਤ ਕਈ ਨਾਮਵਾਰ ਸ਼ਖਸ਼ੀਤਾਂ ਇਸ ਟ੍ਰੱਸਟ ਵਿਚ ਜੁੜ ਗਈਆਂ। ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਯਤਨਾਂ ਅਤੇ ਸਖ਼ਤ ਮੇਹਨਤ ਸਦਕਾ ਅਨੇਕ ਐਕੜਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਅੱਜ ਇਹ ਯਾਦਗਾਰ ਇਕ ਇਤਿਹਾਸਕ ਅਤੇ ਇਨਕਲਾਬੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਸਥਾਪਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਇਸ ਯਾਦਗਾਰੀ ਕੰਪਲੈਕਸ ਵਿੱਚ ਹੁਣ ਤੱਕ ਸ਼ਹੀਦ ਬਾਬਾ ਭਾਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਆਦਮ ਕੱਦ ਘੋੜ ਸਵਾਰ ਬੁੱਤ ਸੈਲੂਲਰ ਜੇਲ੍ਹ ਦਾ ਨਮੂਨਾ ਬਣੇ ਕਮਰੇ ਦੀ ਛੱਤ ਉੱਪਰ ਸਸ਼ੋਫਟ ਹੋ ਅਤੇ ਇਸ ਕਮਰੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਕ ਪਿੰਜਰੇ ਵਿੱਚ ਗ਼ਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਜਥੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਾਸਤਾਨ ਸੰਕੇਤਕ ਕਾਲਪਨਿਕ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਥੇ ਹੀ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਭਾ ਅਤੇ ਮੀਨਾਰ ਏ-ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਉੱਪਰ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ ਤੇ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ, ਰਾਜਗੁਰੂ, ਸੁਖਦੇਵ ਦੇ ਆਦਮ ਕੱਦ ਬੁੱਤ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਗ਼ਦਰ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀਆਂ ਫੋਟੋ ਵੀ ਇਸ ਕੰਪਲੈਕਸ ਵਿਚ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

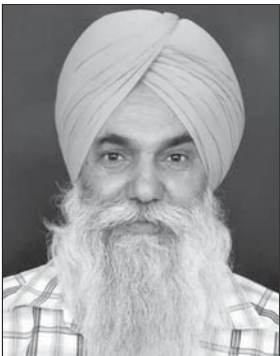
ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੇ ਪਸਾਰੇ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦਾ ਸਮਾਜ ਸਿਰਜਣ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿਚ ਇਕ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਰ ਰਾਹੀਂ ਅਗਾਂਹ ਵਧੂ ਫਿਲਮਾਂ, ਨਾਟਕ ਅਤੇ ਹੋਰ ਰੌਚਕ ਸਮੱਗਰੀ ਰਾਹੀਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਸੋਧ ਦੇਣ ਦੇ ਉਪਰਾਲੇ ਨਿਰੰਤਰ ਜਾਰੀ ਹਨ। ਇਕ ਸੈਮੀਨਾਰ ਹਾਲ ਉਸਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਥੇ ਤਰ੍ਹਾਂ-ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਉੱਪਰ ਮਾਹਰਾਂ ਦੇ ਲੈਕਚਰ ਕਰਵਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਕ ਸਲਾਈ ਸੈਂਟਰ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਥੇ ਗਰੀਬ ਲੜਕੀਆਂ ਸਲਾਈ ਕਢਾਈ ਦਾ ਕੰਮ ਸਿੱਖ ਕੇ ਅਪਣੀ ਰੋਟੀ ਰੋਜੀ ਕਮਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਆਮ ਗਰੀਬ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿਹਤ ਸਹੂਲਤਾਂ ਮਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਇਥੇ ਸਮੇਅ-ਸਮੇਅ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁੱਢਲੇ ਮੈਡੀਕਲ ਕੈਂਪ ਲਗਾ ਕਿ

ਹੁਣ ਤੱਕ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਮਾਹਰ ਡਾਕਟਰਾਂ ਪਾਸੋਂ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦਵਾਈ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਨਿਰੰਤਰ ਜਾਰੀ ਹੈ।
ਇਥੇ ਹੋਏ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕੰਮਾਂ ਸਬੰਧੀ ਵੈਬਸਾਈਟ ਤਿਆਰ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਹਨਾ ਬਾਰੇ ਇੰਟਰਨੈਟ ਰਾਹੀਂ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਇਥੇ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨਾਲ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਇਗਕ ਏ/ਹ/। ਦੇਸ਼ ਲਈ ਕੁਰਬਾਨ ਹੋਏ ਅਤੇ ਜੁਲਮ ਦਾ ਟਾਕਰਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਯੋਧਿਆਂ ਬਾਰੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਦੇ ਪੱਖ ਤੋਂ ਇੱਥੇ ਇਕ ਮਿਊਜ਼ੀਅਮ ਦੇ ਅਯੋਜਨ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ ਜੋ ਛੱਤੀ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਮਾ: ਭਜਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸ: ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਪਿਛਲੇ ਕੁੱਝ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਭਾਵੇਂ ਕਨੇਡਾ ਜਾ ਵਸੇ ਹਨ ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਵੱਡਮੁਲੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਰੀ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵਿਦੇਸ਼ੋਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਯਤਨ ਇਸ ਯਾਦਗਾਰ ਨੂੰ ਹੋਰ ਨਿਖਾਰਨ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਪੱਖੋਂ ਹੋਰ ਉੱਚਾ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਹਰ ਸਮੇਂ ਸਲਾਘਾ ਯੋਗ ਰੋਲ ਨਿਭਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਿਮਰਤਾ ਸਹਿਤ ਅਪੀਲ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਫੇਰੀ ਸਮੇਂ ਇਸ ਇਤਿਹਾਸਕ ਯਾਦਗਾਰ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਨਤਮਸਤਕ ਹੋਣ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਵਡਮੁਲੇ ਸਹਿਯੋਗ ਅਤੇ ਸੁਝਾਵਾਂ ਲਈ ਇਹਨਾਂ ਫੋਨਾ ਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ:-
ਕਨੇਡਾ
ਪੰਜਾਬ
ਮਾ: ਭਜਨ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ
0014034554220
ਕਰਨਲ (ਰਟਾ:) ਜੇ.ਐਸ. ਬਰਾੜ
9815357125
ਸ: ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ
+917787085785
ਜਸਵੰਤ ਜੀਰਖ
9815169825
ਨੋਟ:- ਟ੍ਰਾਂਟੋ(ਕਨੇਡਾ) ਤੋਂ ਛਪਣ ਵਾਲੇ ਮਾਸਕ ਮੈਗਜ਼ੀਨ “ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼” 21 ਨਵੰਬਰ 2013 ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਹੋ ਰਹੇ ਨਾਟਕਾਂ ਅਤੇ ਕੋਰੀਓ ਗ੍ਰਾਫੀਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਸਮੇਂ ਗ਼ਦਰੀ ਸ਼ਹੀਦ ਬਾਬਾ ਭਾਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਯਾਦਗਾਰ ਸੁਨੇਤ (ਲੁਧਿਆਣਾ) ਤੋਂ ਰਲੀਜ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

Avon Accounting & Tax Services
 Personal Tax Returns (T1)   Corporate Tax Returns (T2)
 Self Employed   GST / Payrolls / ROE
 Taxi Business   WCB Returns
 Tax Planning & Advisory Services
 Weekends/Evenings Services also available.
Tel: 403-561-9011
Tel: 403-479-4220
 Pandher_2004@yahoo.com or singhh73@gmail.com

ਜ਼ਰਾ ਸੋਚੋ...

ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਭਰੋਵਾਲ

ਪੱਗ ਇੱਕ ਵਸਤਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਹਥਿਆਰ ਵੀ ਹੈ, ਸਨਮਾਨ-ਇੱਜ਼ਤ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਕ ਵੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਕਈ ਘਟਨਾਵਾਂ ਅੱਖਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਵਾਪਰੀਆਂ ਜੋ ਕੁਝ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਨ, ਇੱਕ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਲੁਧਿਆਣੇ ਤੋਂ ਸਿੰਧਵਾਂ ਬ੍ਰਾਂਚ ਨਹਿਰ ਦੇ ਕੰਡੇ ਬਣੀ ਸੜਕ ਰਾਸਤੇ ਬਾਝੇਵਾਲ ਨੂੰ ਸਕੂਟਰ ਤੇ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਆਦਮੀ, ਔਰਤ ਉਮਰ ਲਗਭਗ 40 ਸਾਲ, ਦੋ ਬੱਚੇ ਉਮਰ ਲਗਭਗ 12 ਅਤੇ 14 ਸਾਲ ਸਿੱਧੇ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਰੀ ਨਹਿਰ ਵਿੱਚ ਜਾ ਡਿੱਗੇ। ਪੂਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਨਹਿਰ ਵਿੱਚ ਡਿੱਗਦੇ ਵੇਖ ਕੇ ਪਲਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਹਸ਼ਮੂ ਉੱਥੇ ਇਕੱਠਾ ਹੋ ਗਿਆ, ਪੂਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਮੌਤ ਨਾਲ ਸ਼ਾਖਸ਼ਾਤ ਜੰਗ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ, ਪਰ ਆਮ ਲੋਕ ਤੈਰਨਾ ਕਿੱਥੇ ਜਾਣਦੇ ਹਨ, ਜਦ ਤੱਕ ਤੈਰਾਕ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੁੰਦਾ ਸ਼ਾਇਦ ਚਾਰੇ ਜੀਅ ਡੁੱਬ ਕੇ ਮਰ ਜਾਂਦੇ, ਇੰਨੇ ਚਿਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪੱਗ ਉਤਾਰੀ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਪੱਗ ਉਤਾਰਨ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, ਅਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਪੱਗਾਂ ਬੰਨ ਕੇ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤੀਆਂ, ਚਾਰੇ ਜਾਣਿਆਂ ਨੇ ਬੜੀ ਛੇਤੀ ਨਾਲ ਪੱਗਾਂ ਫੜ ਲਈਆਂ, ਜਿਸ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਉਹ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਉਹ ਕੰਡੇ ਤੇ ਆ ਗਏ, ਇੱਕ ਦਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਕੇ ਮੁਧੇ ਮੂੰਹ ਪਾ ਪੈਟ ਵਿੱਚ ਭਰੇ ਪਾਣੀ ਨੇ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ, ਹੁਣ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਚਾਰੇ ਜੀਅ ਖਤਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸਨ। ਉਥੇ ਖੜੇ ਪੱਗਾਂ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਉਹ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰ ਰਹੇ

ਸਨ। ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਕਹਿ ਰਹੇ ਸਨ ਜੇ ਪੱਗਾਂ ਨਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਤਾਂ ਇਹ ਲੋਕ ਤਾਂ ਬੱਸ ਗਏ ਸੀ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਹੀ ਘਟਨਾ ਹੈ ਜਦ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਜਗਰਾਉ ਦਫਤਰ ਤੋਂ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਮੁਕਾ ਕੇ ਮੁੱਲਾਪੁਰ ਆਪਣੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਨੂੰ ਆ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਅਚਾਨਕ ਇੱਕ ਕਾਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫੇਟ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ, ਗੰਭੀਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਖਮੀ ਹੋਏ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮੈਡੀਸਿਟੀ ਹਸਪਤਾਲ ਲੁਧਿਆਣਾ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ, ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਹਸਪਤਾਲ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹਾਲ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਜਵਾਬ ਸੀ ਕਿ ਪੱਗ ਕਰਕੇ ਬਚਾਅ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੀ ਸਭਾ ਦੇ ਦਫਤਰ ਵਿੱਚ ਸਵੇਰ 9 ਵਜੇ ਕੁਝ ਅਣਪਛਾਤੇ ਆਦਮੀ ਆਏ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਉਂਦੇ ਸਾਰ ਹੀ ਸਭਾ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਬੈਟ, ਹਾਕੀਆਂ ਆਦਿ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਖਮੀ ਹੋਏ ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਿੰਧਵਾਂ ਬੇਟ ਸਿਵਲ ਹਸਪਤਾਲ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਜਦੋਂ ਉਪਚਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਕਹਿ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਪੱਗ ਕਰਕੇ ਹੀ ਬਚਾਅ ਹੋ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਐਡੀਆਂ ਦੁਹਾਘਟਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਪੱਗ ਸਾਡੇ ਬਚਾਅ ਲਈ ਹਥਿਆਰ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਕੇ ਜੀਵਨਦਾਨ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ ਪ੍ਰੰਤੂ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਇਨਸਾਨ ਪੱਗ ਵਿੱਚ ਕੋਕੀਨ, ਅਫੀਮ, ਹੈਰੋਇਨ ਲੁਕੇਈ ਫਿਰ ਤਾਂ.....!

ਤਰਕਸੀਲ ਮੇਲੇ ਦਾ ਸਿਖਰ ਨਾਟਕ ਪੰਜੋ

ਤਰਕਸੀਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਵੱਲੋਂ 10 ਨਵੰਬਰ, 2013 ਨੂੰ ਰੋਜ਼ ਥੀਏਟਰ ਬਰੈਂਪਟਨ ਵਿੱਚ ਤਰਕਸੀਲ ਨਾਟਕ ਮੇਲਾ ਕਰਾਇਆ ਗਿਆ। 1 ਡਾਕਟਰ ਦਵੇਲਕਰ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਲੋਕ ਸੰਗੀਤ ਮੰਡਲੀ ਭਦੋਂੜ ਦੇ ਨਵਪਰੀਤ ਤੇ ਸੁਖਦੇਵ ਦੇ ਲੋਕਪੱਖੀ ਗੀਤਾਂ ਨਾਲ ਹੋਈ। 1 ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਵਾਰ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਮਹਿੰਗੀਆਂ ਵਿਕੀਆਂ, ਜਮਸਤੀਆਂ ਵਿਕੀਆਂ ਆਦਿ ਗੀਤਾਂ ਨੂੰ ਸਰੋਤਿਆਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਲਾਹਿਆ। 1 ਨਾਟਕ ਮਿੱਟੀ ਰੁਦਨ ਕਰੇਵਿੱਚ ਨਸ਼ਿਆਂ ਨਾਲ ਹੋ ਰਹੀ ਭਿਆਨਕ ਤਰਾਸਦੀ ਨੂੰ ਰੂਪਮਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। 1 ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਤਬਾਹ ਹੋਏ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਔਰਤ ਦਾ ਰੁਦਨ ਨਾਟਕ ਦੀ ਚਰਮਸੀਮਾ ਸੀ। 1 ਇਹ ਨਾਟਕ ਆਪਣਾ ਸੁਨੇਹਾ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਫਲ ਰਿਹਾ। ਕਾਮਰੇਡ ਮੰਗਤ ਰਾਮ ਪਾਸਲਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੰਖੇਪ ਤੇ ਭਾਵਪੂਰਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਬਾਰੋਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰ ਰਹੀਆਂ ਅਣਮਨੁੱਖੀ ਘਟਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਸਬਕ ਲੈ ਕੇ ਤਰਕਸੀਲ ਜੀਵਨ ਜਿਉਣ ਦਾ

ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ। ਤਰਕਸੀਲ ਆਗੂ ਬਲਵਿੰਦਰ ਬਰਨਾਲਾ ਨੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਚਲ ਰਹੀ ਤਰਕਸੀਲ ਲਹਿਰ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਲਹਿਰ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ। ਡਾ: ਬਲਜਿੰਦਰ ਸੇਖੋਂ ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵਿੱਲੋ ਨੇ ਤਰਕਸੀਲਤਾ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਸਾਂਝੇ ਕੀਤੇ। ਤਰਕਸੀਲ ਆਗੂ ਡਾ: ਦਵੇਲਕਰ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਕੋਰੀਓਗ੍ਰਾਫੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜੋ ਸੰਤ ਰਾਮ ਉਦਾਸੀ ਦੇ ਗੀਤ ਮੇਰੀ ਮੌਤ ਤੇ ਨਾ ਰੋਇਓ, ਮੇਰੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਬਚਾਇਓ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਭਾਵਪੂਰਤ ਡਾਇਲਾਗਾਂ ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਸੀ ਜੋ ਇਹ ਸੁਨੇਹਾ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਫਲ ਰਹੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰਕੇ ਉਸਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਨਾਟਕ ਮੇਲੇ ਦਾ ਸਿਖਰ ਸੀ ਹੰਸਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਨਾਟਕ ਪੰਜੋ 1 ਇਹ 1947 ਤੇ 1984 ਦੇ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਦੇ ਦੌਰ ਦੁਆਰਾ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੇ ਘਾਣ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਦਾ ਸਿਕਾਰ

ਨਾਇਕਾ ਪੰਜਾਬ ਕੌਰ 1947 ਸਮੇਂ ਆਪਣਾ ਪਤੀ ਤੇ ਘਰਬਾਰ ਗੁਆ ਕੇ ਤੇ 1984 ਵਿੱਚ ਮੁਸ਼ਕਲਾ ਸਹਿ ਕੇ ਪਾਲਿਆ ਆਪਣਾ ਜਵਾਨ ਪੁੱਤ ਗੁਆ ਕੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਅੰਤ ਪੰਜਾਬ ਕੌਰ ਤੋਂ ਪੰਜੋ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਟਕ ਦਾ ਅੰਤ ਏਨਾ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸੀ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਗਮ ਨਾਲ ਨਮ ਸਨ ਉੱਥੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰਿਆਂ ਉੱਪਰ ਉਹਨਾਂ ਤਾਕਤਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਗੁੱਸਾ ਵੀ ਝਲਕਦਾ ਸੀ ਜੋ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦਾ ਘਾਣ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਪੰਜੋ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਵਿੱਚ ਅਮਰਜੀਤ ਕੌਰ ਦੀ ਅਦਾਕਾਰੀ ਲਾਮਿਸਾਲ ਸੀ। 1 ਬਾਕੀ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਸਮਰ ਸਿੱਧੂ, ਅਵਤਾਰ ਜੰਡੂ, ਅਮਨਿੰਦਰ, ਨਵਨੂਰ, ਰੋਮੀ, ਸ਼ਹਿਨਾਜ, ਬਿਕਰਮ ਰੱਖੜਾ, ਬਲਵੀਰ ਮੱਲੀ, ਪਰਗਰੀਨ ਆਦਿ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕਿਰਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬਾਬੂਬੀ ਨਿਭਾਇਆ। ਬਲਦੇਵ ਰਹਿਪਾ ਤੇ ਬਲਰਾਜ ਸੋਨੇ ਸਮੁੱਚੀ ਸਟੇਜ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਬੜੇ ਹੀ ਸੁਘੜ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨੇਪਰੇ ਚਾੜਿਆ।

ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਨਵੀਂ ਪੀਹੜੀ ਨੂੰ ਠੀਕ ਅਤੇ ਅਗਾਂਹ ਵਧੂ ਸਮਾਜਿਕ ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਦੇ ਪਾਰਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ

ਗ਼ਦਰ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਅਤੇ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਭਾ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿਨ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਹਾਈ ਅਤੇ ਸੀਨੀਅਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲੀ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ

ਨਾਟਕ ਅਤੇ ਕੋਰੀਓਗ੍ਰਾਫੀ ਮੁਕਾਬਲੇ

ਮਿਤੀ 21-11-2013 (ਵੀਰਵਾਰ) ਨੂੰ ਗ਼ਦਰੀ ਸ਼ਹੀਦ ਬਾਬਾ ਭਾਨ ਸਿੰਘ ਯਾਦਗਾਰ ਸੁਨੇਤ ਵਿਖੇ ਕਰਵਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਿਰਫ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਦੇ ਬੱਚੇ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਲੈ ਸਕਣਗੇ।

ਸਮਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਾਰਣੀ :

ਨਾਟਕ ਮੁਕਾਬਲੇ :-	ਸਵੇਰੇ 9:00 ਤੋਂ 1:00 ਵਜੇ ਤੱਕ
ਖਾਣਾ :-	ਦੁਪਹਿਰ 1:00 ਤੋਂ 2:00 ਵਜੇ ਤੱਕ
ਕੋਰੀਓਗ੍ਰਾਫੀ ਮੁਕਾਬਲੇ :-	ਦੁਪਹਿਰ 2:00 ਤੋਂ 4:00 ਵਜੇ ਤੱਕ
ਇਨਾਮਾਂ ਦੀ ਵੰਡ :-	ਸ਼ਾਮ 4:00 ਤੋਂ 5:00 ਵਜੇ ਤੱਕ

ਸਥਾਨ : ਗ਼ਦਰੀ ਸ਼ਹੀਦ ਬਾਬਾ ਭਾਨ ਸਿੰਘ ਯਾਦਗਾਰ ਸੁਨੇਤ (ਪਿੱਛੇ ਸੀ.ਐਫ.ਸੀ ਸਕੂਲ ਬੀ.ਆਰ.ਐਸ. ਨਗਰ ਲੁਧਿਆਣਾ)

ਸ਼ਰਤਾਂ :

- ★ ਨਾਟਕ ਅਤੇ ਕੋਰੀਓਗ੍ਰਾਫੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਉਸਾਰੂ ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।
- ★ ਨਾਟਕ ਦਾ ਸਮਾਂ 20 ਮਿੰਟ ਤੱਕ ਅਤੇ ਕੋਰੀਓਗ੍ਰਾਫੀ ਦਾ ਸਮਾਂ 10 ਮਿੰਟ ਤੱਕ ਹੋਵੇਗਾ।
- ★ ਇੱਕ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚੋਂ ਨਾਟਕ ਅਤੇ ਕੋਰੀਓਗ੍ਰਾਫੀ ਲਈ ਵੱਖਰੀ-ਵੱਖਰੀ ਟੀਮ ਪ੍ਰੇਵਸ਼ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਸਕੂਲ ਇੱਕਲੀਆਂ ਲੜਕੀਆਂ ਦੀ ਟੀਮ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਲਿਆਉਣੀ ਚਾਹੇ ਤਾਂ ਉਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਲਿਆ ਸਕੇਗਾ।
- ★ ਟੀਮਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਸਮੇਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗਾ।
- ★ ਟੀਮਾਂ ਦੀ ਐਂਟਰੀ 20/11/2013 ਨੂੰ ਦੁਪਹਿਰ ਬਾਅਦ 2:00 ਤੋਂ 4:00 ਵਜੇ ਤੱਕ ਉਪਰੋਕਤ ਸਥਾਨ ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।
- ★ ਸੰਬੰਧਤ ਸਕੂਲ ਦੀ ਟੀਮ ਦਾ ਅਧਿਆਪਕ ਇੰਚਾਰਜ ਟੀਮ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।
- ★ ਨਾਟਕ ਅਤੇ ਕੋਰੀਓਗ੍ਰਾਫੀ ਦੀ ਜੱਜਮੈਂਟ ਲਈ ਬੈਠੇ ਜੱਜ ਸਹਿਬਾਨਾ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅਟੱਲ ਹੋਵੇਗਾ।

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਕੂਲਾਂ :

- ★ ਕੋਈ ਐਂਟਰੀ ਫੀਸ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।
- ★ ਜੇਤੂ ਟੀਮਾਂ ਦੀ ਹੌਂਸਲਾ ਅਫਜਾਬੀ ਲਈ ਦਿਲ ਖਿਚਵੇਂ ਇਨਾਮ ਅਤੇ ਭਾਗ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਹਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ।
- ★ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਲਈ ਦੁਪਹਿਰ ਦੇ ਖਾਣੇ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੋਵੇਗਾ।

ਸਰਕਾਰੀ ਹਾਈ ਅਤੇ ਸੀਨੀਅਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ ਦੇ ਮੁੱਖ ਅਧਿਆਪਕ/ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸਾਹਿਬਾਨਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਕੂਲਾਂ ਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਭੇਜਣ ਦੀ ਪੂਰ ਜ਼ੋਰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਵੱਲੋਂ : ਮਹਾਂ ਸਭਾ ਲੁਧਿਆਣਾ (ਰਜਿ.) ਅਤੇ ਸ਼ਹੀਦ ਬਾਬਾ ਭਾਨ ਸਿੰਘ ਗ਼ਦਰ ਮੈਂਮੋਰੀਅਲ ਟ੍ਰੱਸਟ (ਰਜਿ.)

ਕਰਨਲ (ਰਟਾ.) ਜੇ.ਐਸ. ਬਰਾੜ (ਪ੍ਰਧਾਨ), 98153-57125 | ਜਸਵੰਤ ਜੀਰਖ (ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ), 98151-69825

ਕਵਿਤਾ/-ਕਮਲ ਵਿਨਾਪੈਰ

ਕਾਸ਼ ਮੈਂ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਬੱਚਾ ਹੁੰਦਾ ।
ਸੌਂ ਜਾਂਦਾ ਹੋਕੇ ਬੇਖਬਰ ਮਾਂ ਦੇ ਮੋਢੇ ਤੇ ।
ਬੇਖਬਰ ਉਸ ਬੇਹੁਦਗੀ ਤੋਂ
ਜਿਹੜੀ ਵਰਜ ਦੋਂਦੀ ਹੈ ਮੈਨੂੰ ਹਸਣ ਤੋਂ ।
ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਲੋਪ ਮੇਰੇ ਹੰਝੂਆਂ ਨੂੰ
ਵਹਿਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ।
ਬੇਖਬਰ ਉਸ ਭੰਡ ਮੰਡਲੀ ਤੋਂ
ਜਿਥੇ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਗਿਰਗਟ ਬੰਦੇ
ਜਿਹਨਾਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਕੋਈ ਰੰਗ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ
ਵਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਰੰਗ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ੋਅ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ।
ਬੇਖਬਰ ਉਸ ਖੁਦਗਰਜ਼ੀ ਤੋਂ ਜੋ ਭੁਲਾ ਦੇਵੇਗੀ ਮੈਨੂੰ ਕਿ
ਇਸ ਭੁਖੀ ਨੰਗੀ ਦੁਨੀਆ 'ਚ ਮੇਰਾ ਪੂਰਾ ਹਿੱਸਾਪਤੀ ਹੈ ।
ਮੇਰਾ ਵਿੱਡ ਜ਼ਰੂਰਤ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਭਰਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਸੇ
ਦੂਜੇ ਦਾ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਹੱਦ ਤੱਕ ਖਾਲੀ ਹੈ ।
ਬੇਖਬਰ ਉਸ ਡਰ ਤੋਂ ਜਿਹੜਾ
ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਇਨਸਾਨ ਨਾਲ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਦੇ ਬਾਰੇ
ਗੱਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਵਰਜਦਾ ਹੈ ।
ਬੇਖਬਰ ਉਸ ਮਹਿਫਲ ਤੋਂ ਜਿਥੇ ਲੋਕ ਕੁੱਤਿਆਂ ਨਾਲੋਂ
ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਭੌਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਕਿਸੇ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ
ਵੇਖਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ ।
ਕਾਸ਼ ਮੈਂ ਛੋਟਾ ਬੱਚਾ ਹੁੰਦਾ ।
(ਸੋਦਰ : ਇਹ ਲਾਇਨਾਂ ਮੈਂ ਇਕ ਵਿਆਹ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਤੇ ਬੈਠੀ ਔਰਤ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਛੋਟੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਅਚਾਨਕ
ਹੀ ਵਿਆਹ ਦੇ ਕਾਰਡ ਤੇ ਲਿਖ ਮਾਰੀਆਂ। ਬੱਚਾ ਇੰਨੇ ਸ਼ੋਰ ਸ਼ਰਾਬ 'ਚ ਮਾਂ ਦੇ ਸੱਚੇ ਤੇ ਸੌ ਰਿਹਾ ਸੀ ਮਾਂ ਖਾਣ 'ਚ ਤੇ
ਪਿਉ ਦਾ 'ਚ ਮਸਕੂ ਸੀ)

ਪਾਸ਼ ਸਬੰਧੀ ਲਿਖੀ ਪੁਸਤਕ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ ਤੇ ਸੰਵਾਦ

ਬਲਜਿੰਦਰ ਸੰਘਾ

ਪੰਜਾਬੀ ਲਿਖਾਰੀ ਸਭਾ ਕੈਲਗਰੀ ਵੱਲੋਂ ਲੇਖਕ ਅਵਤਾਰ ਪਾਸ਼ ਬਾਰੇ ਕਿਤਾਬ ਤਲਵੰਡੀ ਸਲੇਮ ਨੂੰ ਜਾਂਦੀ ਸੜਕ ਭਰਵੀਂ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਗੀਲੀਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਈ। ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਸਟੇਜ ਸੰਚਾਲਨ ਬਲਜਿੰਦਰ ਸੰਘਾ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਮੰਡਲ ਵਿਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਹਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪਾਲ, ਸਭਾ ਦੇ ਸਰਪਰਸਤ ਅਤੇ ਮੋਢੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਅਤੇ ਕੈਲਗਰੀ ਦੇ 24 ਘੰਟੇ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਰੇਡੀਓ ਰੈਡ ਐਫ ਐਮ ਵੱਲੋਂ ਰਿਸ਼ੀ ਨਾਗਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇ ਸੁਵਿਚ ਕੈਲਗਰੀ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਜੁਝਾਰ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਤੇਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਗਿੱਲ ਵੱਲੋਂ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਗਦਰੀ ਬਾਬਿਆ ਦੀ ਵਾਰ ਤੁਰ ਪਏ ਛੱਡ ਸਰਦਾਰੀ ਨੂੰ ਬੁਲੰਦ ਅਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਸੁਣਾਕੇ ਜਿੱਥੇ ਆਪਣੀ ਪੁੱਖ ਕਲਾ ਦਾ ਨਮੂਨਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਉੱਥੇ ਗਦਰੀ ਯੋਧਿਆਂ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਵਿਚ ਪਰੋਕੇ ਮਹੋਲ ਸੰਜੀਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਹਰੀਪਾਲ ਨੇ ਕਿਤਾਬ ਤਲਵੰਡੀ ਸਲੇਮ ਨੂੰ ਜਾਂਦੀ ਸੜਕ ਬਾਰੇ ਆਪਣਾ ਪਰਚਾ ਪੜ੍ਹਿਆ ਪਾਸ਼ ਦੀ ਲੇਖਣੀ ਦੀ ਹਰ ਪੱਖ ਤੋਂ ਬਹੁਮੁੱਲੀ ਪੜਚੋਲ ਕੀਤੀ। ਉਹਨਾ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਏਥੇ ਹਨ ਇਕ ਲੁੱਟਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਦੁਸਰਾ ਜਿਹਨਾ ਨੂੰ ਲੁੱਟਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਾਸ਼ ਕਿਸੇ ਲਹਿਰ ਦਾ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕਵੀ ਅਤੇ ਲੇਖਕ ਸੀ। ਇੱਕ ਲੇਖਕ ਨੂੰ ਅਵਤਾਰ ਪਾਸ਼ ਵਾਂਗ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਲੁੱਟੇ ਜਾ ਰਹੇ ਧੜੇ ਨਾਲ ਖੜਨਾ ਚਹੀਦਾ ਹੈ। ਗੁਰਬਚਨ ਬਰਾੜ ਨੇ ਪਾਸ਼ ਦੀ ਪੂਰੀ ਲੇਖਣੀ ਦੀ ਡੂੰਘਾਈ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉਹਨੂੰ ਕਿਰਤੀਆ ਦਾ ਲੇਖਕ ਆਖਿਆ ਅਤੇ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਚੇਤਨਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਨੂੰ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਕਿਤਾਬ ਪਾਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਤੇ ਵਧਾਈ ਦਿੱਤੀ। ਬਲਜਿੰਦਰ ਸੰਘਾ ਨੇ ਸੰਖੇਪ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਹਲਾਤ ਕਦੇ ਵੀ ਸਾਜਗਾਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਜਿਸਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਪਾਸ਼ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਅਤੇ ਵਾਰਤਾ ਪੜ੍ਹਕੇ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਰਥਿਕ ਤੰਗੀ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖਕੇ ਹਰ ਹਲਾਤ ਅਤੇ ਹਲਾਤ ਵਿਚ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧਤਾ ਨਾਲ ਆਪੇ ਵਿਚਾਰਾ ਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦਿੰਦਾ ਰਿਹਾ ਤੇ ਘਸੇ-ਪਿਟੇ ਮਿੱਥ ਤੋੜਦਾ ਰਿਹਾ। ਮਾਭਜਨ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਨੇ ਅਵਤਾਰ ਪਾਸ਼ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਉੱਪਰ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਲਹਿਰ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ, ਪਾਸ਼ ਦਾ ਕਤਲ ਇਕ ਜਗਿਆਸੂ, ਸੱਚੀ, ਕਿਰਤੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕ

ਅਤੇ ਅਨਿਆ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲਿਖਣ ਵਾਲੀ ਕਲਮ ਦਾ ਕਤਲ ਦੱਸਿਆ। ਇੰਜੀ :ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ ਨੇ ਪਾਸ਼ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਨੂੰ ਚਿੜੀਆਂ ਦੇ ਚੰਬੇ ਤੋਂ ਧੀਆਂ ਦੇ ਕੁੱਖ ਵਿਚ ਕਤਲ ਹੋਣ ਨਾਲ ਜੋੜਕੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਰਿਸ਼ੀ ਨਾਗਰ ਨੇ ਪਾਸ਼ ਦੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਤੇ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤਕ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਲਈ ਸਭਾ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦਿੱਤੀ। ਸੋਹਨ ਮਾਨ ਨੇ ਪਾਸ਼ ਬਾਰੇ ਆਪਣੀ ਕਵਿਤਾ ਪਾਸ਼ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਵੀ ਰੱਖੇ। ਡਰੱਗ ਅਵੋਰਨੋਸ ਫਾਉਂਡੇਸ਼ਨ ਕੈਲਗਰੀ ਵੱਲੋਂ ਬਲਜਿੰਦਰ ਕਾਹਲੋਂ ਨੇ ਪਾਸ਼ ਬਾਰੇ ਬੋਲਦਿਆ ਆਖਿਆ ਕਿ ਜਦ ਵੀ ਉਹ ਗੁਰਭਜਨ ਗਿੱਲ ਅਤੇ ਸਮਸ਼ੇਰ ਸੰਧੂ ਨਾਲ ਇੰਡੀਆ ਵਿਚ ਇਕੱਠੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਤਾਂ ਪਾਸ਼ ਦੀ ਗੱਲ ਜ਼ਰੂਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਉਹਨਾ ਸੰਤ ਰਾਮ ਉਦਾਸੀ ਦੀਆ ਕੁਝ ਲਾਇਨਾਂ ਨਾਲ ਪਾਸ਼ ਦੀ ਕਲਮ ਨੂੰ ਸਿੱਜਦਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕੈਲਗਰੀ ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੇ ਖੁਨਦਾਨ ਕੈਪ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ। ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਵੱਲੋਂ ਸਭਾ ਦੀ ਸਾਲ 2014-15 ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜੋ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਸਭਾ ਲਈ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਚੁਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਹਰ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਂਬਰ ਸਭਾ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਵਾਸਤੇ ਹਰੇਕ ਸਾਲ 200 ਕਨੇਡੀਅਨ ਡਾਲਰ ਸਭਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਨਵੀਂ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਪ੍ਰਧਾਨ: ਹਰੀਪਾਲ, ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ: ਸੁਖਪਾਲ ਪਰਮਾਰ, ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ: ਤਰਲੋਚਨ ਸੈਭੀ, ਸਕੱਤਰ: ਬਲਬੀਰ ਗੌਰਾ, ਖਜ਼ਾਨਚੀ : ਅਵਨਿੰਦਰ ਨੂੰਰ, ਮੀਡੀਆ ਸਲਾਹਕਾਰ: ਬਲਜਿੰਦਰ ਸੰਘਾ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਂਬਰ ਗੁਰਬਚਨ ਬਰਾੜ, ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਘਾ, ਮਹਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪਾਲ, ਜੋਰਾਵਰ ਬਾਂਸਲ, ਦਵਿੰਦਰ ਮਲਹਾਸ, ਰਣਜੀਤ ਲਾਡੀ, ਮੰਗਲ ਚੱਠਾ ਅਤੇ ਬੀਜਾ ਰਾਮ ਚੁਣੇ ਗਏ। ਜਿਸਦਾ ਹਾਲ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਰੋਤਿਆ ਨੇ ਤਾੜੀਆਂ ਨਾਲ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ। ਇੰਡੀਆ ਤੋਂ ਕੈਨੇਡਾ ਫੇਰੀ ਤੇ ਆਏ ਲੇਖਕ ਕਰਨਲ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਭਾ ਵੱਲੋਂ ਯਾਦਗਾਰੀ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਤਰਲੋਚਨ ਸੈਭੀ, ਕਮਲਪ੍ਰੀਤ ਪੰਧੋਰ, ਨਵਕਿਰਨ, ਬਲਬੀਰ ਗੌਰਾ, ਗੁਰਿੰਦਰਪਾਲ ਬਰਾੜ, ਰਵੀ ਜਨਾਗਲ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀਆ ਬੁਲੰਦ ਅਵਾਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਪਾਸ਼ ਦੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਗੀਤ ਸਾਂਝੇ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਘਾ ਨੇ ਮਿੰਨੀ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਈ। ਇਸ ਤੋਂ

ਇਲਾਵਾ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ, ਸਰੂਪ ਮੰਡੇਰ, ਹਰਨੇਕ ਬੱਧਨੀ, ਹਰਮਿੰਦਰ ਕੌਰ ਢਿੱਲੋਂ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਹੋਰ, ਰਜਿੰਦਪਾਲ ਹੁੰਦਲ ਆਦਿ ਨੇ ਰਚਨਾਵਾਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕੀਤੀ। ਭਾਰੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚੇ ਸਰੋਤਿਆ ਵਿਚ ਸਤਪਾਲ ਕੋਸ਼ਲ, ਪਰਮ ਸੂਰੀ, ਅਵਿਨਾਸ਼ ਕੌਰ, ਅਮਨ ਧਾਲੀਵਾਲ, ਮੋਜਰ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ, ਕਮਲਜੀਤ ਕੌਰ

ਸ਼ੇਰਗਿੱਲ, ਕੁੰਦਨ ਸਿੰਘ ਸ਼ੇਰਗਿੱਲ, ਸਿਮਰ ਕੌਰ ਚੀਮਾ, ਅਜੈਬ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ, ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਸਿਹੌਤਾ, ਡਾ ਅਨਮੋਲ ਕਪੂਰ, ਮਨਜੀਤ ਬਰਾੜ, ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ, ਸਰਬਣ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਵੀ ਸੱਜਣ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਸਭਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਹਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪਾਲ ਵੱਲੋਂ ਸਭ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਚਾਹ

ਅਤੇ ਸਨੈਕਸ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਰਵੀ ਜਨਾਗਲ ਵੱਲੋਂ ਪੋਤਰੇ ਆਰੀਅਨ ਦੇ ਜਨਮ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਸਭਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਹਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪਾਲ ਨਾਲ 403-880-1677 ਜਾਂ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਬਲਜਿੰਦਰ ਸੰਘਾ ਨਾਲ 403-680-3212 ਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

FIVE STAR
INSURANCE BROKERS LIMITED

Put our 5 star service to work for you

Our Services:

- Auto & Home Insurance
- Truck Insurance
- Business Insurance
- Commercial Insurance
- Medical Insurance
- Health Insurance
- Marine Insurance
- Manufacturers Insurance
- Professional Office Insurance
- Restaurant Insurance
- Contractors Insurance
- Life Insurance
- Disability Insurance

& we will handle all your specialty needs quickly and efficiently

FIVE STAR INSURANCE BROKERS LIMITED

"Ensuring Proper Insurance Coverage"

<p>Brampton 350 Rutherford Rd South, Building #2, Suite #310, Brampton, ON L6W 3M2</p>	<p>We will Compare 15 Insurance Company Rates Instantly.</p> <p>Save 51% (with qualified discounts)</p>	<p>Tel: 905-459-0555 Toll Free : 1-877-847-6263 Fax: 1-888-562-5094</p>
---	--	--

Get Quotes Online and Buy Insurance Online

Email: dave@fivestarinsurance.ca
Website: www.fivestarinsurance.ca

1058 Albion Road, Suite #201, Etobicoke ON M9V 1A7

THE LABOR Heritage FOUNDATION presents

Occupy Now:

A Concert for the 99%

DATE: JUNE 24, 2012
Time: 7:00pm

Place: Maritime Institute
692 Maritime Blvd.
Linthicum Heights, MD

*No suggested donation

THE GREAT LAB OCCUPY BALTIMORE CHORUS
A Tribute to Harry Stamp
with George MANN
Anne Feeney
Encees: Lakshmi Hirsani
LABOR W/ CHORUS
DARRYL MOCH
AND MANY MORE...

ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਜੋ ਕਿ 99 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਬਣਦੀ ਹੈ ਵਲੋਂ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਹਰੇਕ ਨੁਕਰ ਵਿਚ ਬੜੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਕਾਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਇਸ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਜੋ ਸਵਾਰਗ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਿਰਤੀ ਹੱਥਾਂ ਨੇ ਉਸਾਰਿਆ ਹੈ ਉਸ ਉਪਰ ਅਜੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਲੜਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਇਕ ਮਿਸਾਲੀ ਸੋਚ ਤੇ ਦਿਸ਼ਾ ਆਪ ਦੇ ਸਨਮੁੱਖ ਹੈ।

ਇਹ ਪਿੰਜਰੇ ਸਾਡੀ ਦੂਰ ਤੱਕ ਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰੋਕ ਸਕਣਗੇ। ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਨੂੰ ਪੂਰਨ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਹੱਕ ਸੱਚ ਦੇ ਇਨਸਾਫ ਲਈ ਆਪਣਾ ਆਪ ਕੁਰਬਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਚੋਸ਼ਟਾ ਨਾਲ ਸਮੇਂ ਦੇ ਰੂਬਰੂ ਹੋਏ ਹਾਂ।

- ਬਾਬਾ ਭਾਨ ਸਿੰਘ ਸਨੇਤ

ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਘਰ ਜਾਵੋ, ਤਾਂ ਦੱਸਣਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ "ਕੱਲ" ਲਈ, ਆਪਣਾ "ਅੱਜ" ਵਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ।

S. Mehanga Singh Saraf

M.S. Int. Jewellers Inc.

22kt./24kt. Gold Jewellery

CASH FOR GOLD

CASH FOR DIAMOND

& CASH FOR PLATINUM

DIAMONDS

14K, 18K Yellow & White Gold, Platinum Jewellery

905-671-9934

2985 DREW RD, UNIT #116, MISSISSAUGA

HomeLife/Superstars
Real Estate Ltd., Brokerage
Each office is independently owned & Operated

*Residential *Commercial
* Investment *Condominium

Cell: 416-274-1146
Email: sliddar@hotmail.com
*Office: 905-792-7800 *Fax: 905-792-9092
*2555 Steeles Ave E. Unit 11 * Brampton *ON *L6T 4L6

Sukdev Singh Liddar
Sales Representative

Tri-City

Professional Realty Inc. Brokerage

"Aiming Straight With Honesty and Integrity"

Since 1987 on Full Time Basis

Dir: 416.254.7573
Off.: 905.793.5777
Email: pdosanjh2005@yahoo.com

Paul Dosanjh
Sales Representative